

veštenik

Letnik XXVI.

Celovec, petek, 12. marec 1971

Štev. 10 (1495)

PRED USTAVNIMI SPREMEMBAMI V JUGOSLAVIJI:

Obnovljen program bratstva in enotnosti ter enakopravnosti jugoslovanskih narodov

V Jugoslaviji se že nekaj časa pripravljajo na važne spremembe oziroma dopolnitve ustavnih določil, s katerimi bodo postavljeni na nove osnove predvsem tudi odnosi med federacijo in republikami. Tozadevno so v vseh republikah pripravili predloge, ki jih je potem koordinacijska komisija zvezne ustavne komisije združila v osnutek ustavne reforme, o katerem zdaj na široko razpravljajo. Ta predlog osnutka ustavnih sprememb bi — kakor je na nedavni seji predsedstva ZKJ dejal Edvard Kardelj — lahko označili kot „predlog dogovora progresivnih sil naše družbe o družbeni akciji, ki ustreza sedanjemu času, in kot obnovljen program bratstva in enotnosti ter enakopravnosti narodov Jugoslavije“.

Na seji je bilo poudarjeno, da sta samoupravljanje in narodna svoboda pogoj za zблиževanje in združevanje narodov. Pri pripravah na ustavno reformo je bilo že od vsega začetka jasno — in to prihaja do izraza tudi v predlaganih ustavnih dopolnitvah — da jugoslovanske socialistične državne skupnosti ni mogoče vključiti v klasične oblike federalizma ali konfederalizma. Zato se tudi ne postavlja vprašanje, da bi narodi Jugoslavije izbirali med federacijo in kon-

federacijo, marveč gre za vprašanje, kakšni so njihovi interesi in njihova družbena zavest, ki jih združuje.

Med načeli, ki združujejo narode Jugoslavije in končno tudi določajo povsem originalno naravo jugoslovanskega federalizma in ustave, je Edvard Kardelj na omenjeni seji posebej poudaril:

■ Pravica vsakega naroda do samoodločbe, ki vključuje tudi pravico do odcepitve.

■ Takšen položaj vsakega naro-

da, ki mu zagotavlja vse možnosti samostojnega razpolaganja z vso družbeno produkcijo v republikah.

■ Skupna revolucija in skupni boj za izpolnitev oblasli delavskega razreda in vseh delovnih ljudi, kot tudi socialistične, samoupravne in demokratične družbe.

■ Vrsta skupnih ekonomskih in drugih koristi, ki se ustvarjajo na enotnem trgu in enotnem gospodarskem območju.

■ Vzajemna solidarnost in pomoč narodov Jugoslavije v političnem in gospodarskem smislu, še zlasti pa glede skupnih prizadevanj za hitrejši gospodarski razvoj gospodarsko nezadostno razvitih republik in pokrajin kot ekonomskega, družbenega in političnega interesa vseh narodov in narodnosti Jugoslavije je bistvenega pomena za njihovo resnično enakopravnost.

■ Zavesi o usodni povezanosti, ki sili narode Jugoslavije k skupnemu zagotavljanju svoje neodvisnosti in nacionalne varnosti.

■ Popolna odgovornost republik in avtonomnih pokrajin — v okviru usklajenih skupnih obrambnih prizadevanj naročev Jugoslavije — za razvijanje obrambnih sposobnosti narodov ter za organizacijo in vodenje vseljidske obrambe.

■ Obveznost sporazumnega odločanja republik v federaciji tudi v tistih vprašanjih, ki se tičejo ustavnega položaja republik kot tudi drugih njihovih življenjskih interesov, ki se nanašajo na njihov enakopravni gospodarski in politični položaj.

■ Uvedba takšne strukture osnovnih organov federacije, ki zagotavlja neposredno udeležbo republik v določanju in izvajanju bistvenih elementov politike zveznih organov.

Mir na Bližnjem vzhodu

ŠE VEDNO NA ZELO TRHLI PODLAGI

Od začetka tega tedna naprej je mir ob Sueškem prekopu spet na zelo trhli podlagi, odkar se je iztekel sporazum o enomesečnem premirju med Egiptom in Izraelom. Ta mir se pravzaprav le podaljšuje brez vsake formalnosti, kajti vsak trenutek lahko pride do kakšnega „spodrsjlaja“ na eni ali drugi strani, s tem pa do obnovitve sovražnosti, do novega oboroženega spopada, katerega obsega in predvsem posledic danes nihče ne more predvidovati v naprej.

Zaradi tega skrajno napetega položaja se na sedežu Združenih narodov nadaljuje živahna diplomatska dejavnost. Za prihodnje tedne pričakujejo večji pritisk mednarodnega javnega mnenja na Izrael, naj umakne svoje čete z vseh zasedenih arabskih ozemelj. Takšen razplet pričakujejo opazovalci zlasti po pozivu glavnega tajnika OZN U Tanta, ki je od izraelske vlade ponovno zahteval, naj znova pretehta svoje stališče in pozitivno odgovori na predloge, ki jih je glede rešitve spora izdelal posebni pooblaščenec OZN Jarring.

Čeprav na sedežu OZN v New Yorku prevladuje prepričanje, da v bližnji prihodnosti ne ena ne druga stran ne bo obnovila sovražnosti, hkrati opozarjajo, kako zapleten, nestabilen in negotov je sedaj položaj na Bližnjem vzhodu, ko premirja zaradi izraelskega odklonilnega stališča ni bilo mogoče tudi uradno podaljšati. Kako dolgo bo trajalo sedanje stanje, bo seveda pokazala šele bodočnost. Vsekakor pa je vsem jasno, da se v nedogled ne more vleči stanje, ko mir dobesedno visi na tanki niti.

Slej ko prej je kakršnokoli reševanje spora odvisno seveda tudi od obeh velikih sil, ki pa doslej še nista dovolj jasno pokazali resnega zanimanja na dokončni zagotovitvi miru.

Številne prireditve ob 30-letnici OF

Letos bo minilo 30 let od ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda ter bodo ob tej priložnosti priredili številne proslave in manifestacije po vsej Sloveniji.

Osrednje prireditve v Ljubljani se bodo začele 26. aprila s slavnostno sejo SZDL, kjer bodo podelili priznanja OF. Na sam dan obletnice, 27. aprila, pa bo v dvorani Tivoli velika prireditev pod geslom „Mladina in OF“. Osrednje republiške proslave v počastitev 30-letnice ustanovitve OF se bodo poleg delegacij iz vseh slovenskih občin udeležili predvsem tudi nekdanji aktivisti OF, družbenopolitični delavci, šolska mladina ter gostje iz drugih jugoslovanskih republik in predstavniki zamejskih Slovencev.

Pričakujejo, da se bo na osrednji proslavi v Ljubljani zbralo kakih 7000 ljudi.

Občni zbor Zveze slovenskih žena

V ponedeljek 8. marca, torej na mednarodni dan žena, je Zveza slovenskih žena izvedla v prostori Dijaškega doma Slovenskega šolskega društva v Celovcu svoj redni letni občni zbor, ki je potekal v prazničnem vzdušju. K temu je nedvomno prispevala tudi lepa udeležba članic, slovenskih žena in mater, ki so prišle na svoje zborovanje, s katerim so hkrati proslavile tudi mednarodni ženski praznik.

Predsednica Zveze slovenskih žena Milena Gröblacherjeva je uvodoma pozdravila vse navzoče, poseben pozdrav pa je izrekla soprogi jugoslovanskega generalnega konzula v Celovcu Lavri Budihnovi in soprogi konzula Iris Čopovi ter ostalim ženam in uslužbenkam z generalnega konzulata. Nato je govorila o pomenu in vlogi žene v človeški družbi in o njenem uveljavljanju kot enakopravni partner tako napram moškim kakor v družbenem življenju sploh. Ob tem je naglasila, da si je žena svoje pravice priborila z vztrajnim bojem in delom, vendar pa tudi v današnjem svetu, zlasti v nerazvitih deželah, zapostavljenost žena še ni povsem odpravljena.

V svojem govoru se je predsednica ZSZ bavila tudi z našim narodnim vprašanjem, ki še vedno ni tako rešeno, kot bi po državni pogodbi moralo biti. Dejata je, da v boj za enakopravnost lahko uspešno poseže tudi slovenska žena in mati, posebno s tem, da svoje otroke vzgaja v ljubezni do materinega jezika in jim vzgojo v tem jeziku omogoči tudi v dobi šolanja, ko jih prijavi k dvojezičnemu pouku. Navzočim ženam je razdelila tudi brošuro, ki jo je izdala Slovenska prosvetna zveza in v kateri je nazorno

nakazana prednost znanja dveh jezikov z vsemi vidiki in problemi, ki so jim starši izpostavljeni, ko stojijo pred odločitvijo, ali bodo svojega otroka prijavi k dvojezičnemu pouku ali ne. Ob koncu je Milena Gröblacher še nakazala delovanje naše ženske organizacije ter opozorila na sodelovanje posameznih članic v drugih slovenskih organizacijah in ustanovah.

Na občnem zboru je spregovoril tudi predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter, ki je zbranim ženam čestital za njihov praznik, nato pa jih seznanil z dejavnostjo naše osrednje organizacije in s problemi, s katerimi se srečavamo v boju za doseg naših narodnih pravic. Omenil je tudi letošnje predsedniške volitve v Avstriji in obrazložil tozadevno stališče ZSO. Posebej je opozoril na bližnje ljudsko štetje in žene pozval, naj tudi po svojih močeh vplivajo na resnično navedbo podatkov glede jezika. Končno je še prikazal šolsko problematiko in naglasil odgovorno nalogo slovenskih žena, da ohranijo v naših družinah našo domačo besedo.

Občni zbor je za predsednico ZSZ ponovno izvolil Mileno Gröblacher, pa tudi ostale odbornice so bile potrjene v svojih funkcijah. V diskusiji so udeležence zbora spregovorile o raznih vprašanjih, Helena Kuhar-Jelka pa je poročala predvsem o delovanju krajevne organizacije v Železni Kapli in o uspešni proslavi dneva žena zadnje nedelje (o proslavi posebej poročamo na 4. strani — op. ured.).

Po občnem zboru so se žene ob pogostitvi, ki jo je pripravil odbor ZSZ, zadržale še v prijetni družabnosti.

Zakaj ne tudi pri nas?

V kakih sto predšolskih razredih v Franciji že sedem let izvajajo zanimiv poskus: okoli 4000 otrok se že v predšolski dobi uči nemščine. Pouk se pričinja s tremi leti starosti, pri šestih letih pa otroci, ko vstopijo v redno šolo, že povsem obvladajo nemški jezik, tako da jih sploh ni mogoče razlikovati od pravih Nemcev. Pri tem so raziskave pokazale, da je povsem neupravičen strah, da bi otroci zaradi predčasne konfrontacije s tujim jezikom zanemarjali svojo lastno materinščino, je v tej zvezi poudarila glavna nadzornica francoskega šolstva Alice Delaunay.

V Franciji je torej koristno, kar je pri nas na Koroškem baje škodljivo. Iz tega dovolj jasno vidimo, kako „tehtni“ so argumenti vseh tistih, ki se zaletavajo v dvojezično šolo. Pri tem pa je treba pomisliti, da v koroškem primeru niti ne gre le za učenje jezika prebivalcev sosedne države, marveč za materinščino enega izmed obeh narodov v deželi. Torej bi moralo biti učenje obeh jezikov še toliko bolj potrebno in koristno.

*

V Italiji se zadnje čase bistveno spreminja odnos večinskega naroda do drugih narodnostnih skupin v državi. To prihaja do izraza zlasti v vprašanju Južne Tirolske (tozadevno začinjamo danes ponatiskovati daljši članek na 7. strani), nov duh pa začinja prodirati tudi v pogledih na slovensko narodnostno skupnost v Italiji. Tako je na primer tajnik tržaške demokristjanske stranke Coloni pred dnevi dejal, da prav prisotnost slovenske manjšine na tem področju daje Trstu še večje možnosti, ko se skuša uveljaviti kot stikališče mednarodnih interesov. Zato — kakor je poudaril Coloni — „slovenske manjšine ne smemo asimilirati, temveč jo moramo zaščititi, kar lahko storimo z ustreznimi zakonodajo in dejavnostjo upravnih forumov“.

In pri nas? V najboljšem primeru nas hočejo „tolerirati“; o zaščiti manjšine ni govora, pač pa je večkrat slišati prikrita in očitna namigovanja o asimilaciji, medtem ko nekateri grozijo celo z genocidom.

Kdaj bodo dobra in pozitivna spoznanja drugih služila kot zgled tudi na Koroškem oz. v Avstriji?

Razvoj in zaščita manjšin

bistvenega pomena za sodelovanje in prijateljstvo

V torek je prispela na uradni obisk v Slovenijo delegacija tržaške pokrajine pod vodstvom predsednika pokrajinskega sveta dr. Michela Zanettija. Pri razgovorih, ki so jih imeli gostje iz Trsta s predstavniki Slovenije, je bilo vedno prisotno tudi vprašanje narodnih manjšin, sicer pa so se razgovarjali o raznih obojestranskih interesih in možnostih sodelovanja.

Ze v pozdravnem nagovoru je

predsednik izvršnega sveta SR Slovenije Stane Kavčič opozoril na vlogo manjšin, ko je med drugim naglasil, da je „sodelovanje prebivalstva naših obmejnih krajev močan in velik politični kapital, ki ga želimo še povečati in uvrstiti v interesu naših narodov in naših narodnih manjšin — slovenske v Italiji in italijanske v Jugoslaviji — na podlagi njihovega svobodnega in demokratičnega razvoja, dostojnega dosežene kulturne stopnje“. Predsednik tržaške pokrajine dr. Zanetti pa je, ko je govoril o odnosih med obmejnimi prebivalstvom, dejal, da ljudstvo na tem področju želi „trajno učvrstitev prijateljstva in iskrenega razumevanja med obema državama s potrditvijo sedanje teritorialne ureditve, ker je le ta poročilo in jamstvo za poglobitve in razširitev prijateljskih odnosov“.

Med uradnimi razgovori je bila izražena obojestranska želja za nadaljnjim uspešnim razvojem sodelovanja na različnih področjih med obmejnimi pokrajinami Jugoslavije in Italije. Ko sta obravnavali vprašanja narodnih manjšin, sta delegaciji poudarili, da „so položaj, svobodni razvoj in zaščita narodnih manjšin bistvenega pomena za nadaljnji napredek sodelovanja in prijateljstva med obema državama ter obmejnimi pokrajinami“.

Spored obiska delegacij tržaške pokrajine v Sloveniji je obsegal tudi ogled različnih ustanov, prav tako pa so gostje obiskali predsednika skupščine mesta Ljubljane inž. Miho Košaka, rektorja ljubljanske univerze prof. dr. inž. Mirjana Grudna in druge predstavnike ter ustanove.

Obisku pripisujejo izredno velik pomen in vidijo v njem znak zopetnega izboljšanja jugoslovansko-italijanskih odnosov, ki so bili ob koncu lanskega leta tako obremenjeni, da je jugoslovanski predsednik Tito celo odpovedal svoj obisk v Italiji.

Značilnosti gospodarskega razvoja

Letošnji dunajski pomladanski velesejem je triindevetdeseti v vrsti vsako leto dvakrat ponavljajočih se sejmskih prireditev na Dunaju. Hkrati je dunajski pomladanski velesejem prvi sejem, ki ga letno prirejajo v Avstriji in eden prvih v Evropi sploh. Spričo tega je razumljivo povezan z gospodarskimi razgledi, ki so posebej tehtni zaradi tega, ker temeljijo na letnih poročilih in bilancah tako regionalnega kot mednarodnega gospodarstva. Ti razgledi odpirajo vedno spet možnosti za aktualne aspekte v zvezi z razvojem regionalnih in mednarodnih gospodarskih prizadevanj. Te možnosti odpira tudi letošnji pomladanski velesejem na Dunaju.

V zvezi z njim je treba omeniti tri bistvene značilnosti, ki omogočajo določene aspekte nadaljnjega gospodarskega razvoja:

1. Prodor avstrijskega gospodarstva na svetovni trg in njegovo prepletanje z mednarodnim gospodarstvom.
2. Vpliv tega prodora in prepletanja na regionalno gospodarstvo avstrijskih zveznih dežel.
3. Vloga splošnih blagovnih sejmov v primerjavi z vlogo strokovnih sejmov mednarodnega značaja na poti uveljavljanja gospodarskih podjetij na svetovnem trgu.

Avstrijsko gospodarstvo je v zadnjih desetih letih prodrlo na široki svetovni trg in si tam ustvarilo svoje trdno mesto. O tem zgovorno pričča razvoj njegove zunanje trgovine. Od leta 1967 na 1969 se je obseg izvoza povečal za 33 odstotkov na vrednost 62,7 milijarde šilingov, uvoz pa za 22 odstotkov na vrednost 73,5 milijarde šilingov. Istočasno se je primanjkljaj zunanje trgovine zmanjšal od 12 odstotkov na 7,7 odstotka njenega obsega. Vendar je ta primanjkljaj relativen; vsa leta ga je gospodarstvo pokrilo s presežkom v turistični bilanci in v bilanci mednarodnih uslug.

Ugodno mesto Avstrije v zunanji trgovini in v mednarodnem gospodarskem sodelovanju je nedvomno v veliki meri posledica udeležbe in sodelovanja gospodarskih podjetij na mednarodnih sejmih doma in v svetu. V zadnjih desetih letih se je avstrijska uradna udeležba na splošnih mednarodnih sejmih povečala za 180 odstotkov, ona na strokovnih sejmih pa celo za 650 odstotkov. Porast je torej očividna. Po njem je mogoče sklepati, da je v veliki meri prispeval k dosegu sedanjega mesta Avstrije v mednarodnem gospodarskem sodelovanju in da je moral istočasno bistveno pospešiti regionalno gospodarsko dejavnost.

Slednje je najbolj očitno na Dunaju in na Koroškem. Tako Dunaj kot Koroška sta vsa leta veljala kot regiji, ki sta po deležu, ki od narodnega produkta odpade na prebivalca, stali v zadnjih vrstah zveznih dežel. Zadnja leta se je tudi tukaj položaj bistveno spremenil.

Dunaj je v desetletjih po prvi svetovni vojni veljal za nenasičenega moloha avstrijskega narodnega gospodarstva. Danes je to drugače. Sedaj ima 22 odstotkov avstrijskega prebivalstva, toda 26 odstotkov zaposlenih, ki ustvarijo 30 odstotkov avstrijskega narodnega produkta. Da lahko izkoristi svoje gospodarske zmogljivosti, potrebuje 100.000 delavcev iz svoje okolice in 50.000 inozemskih delavcev. S tem je postal Dunaj v zadnjih letih gospodarski center Avstrije.

Kakor je Dunaj veljal za moloha Avstrije, tako je bila Koroška njen pastorek. Desetletja je ta dežela zaradi znanih političnih okoliščin gospodarsko stagnirala in se ni mogla pomakniti iz sence splošnega razvoja gospodarstva. Edine pobude je njenemu gospodarstvu dajal turizem. Toda medtem se je tudi na Koroškem obrnilo marsikaj na boljše. Dve tretjini narodnega produkta odpadeta na obrtno gospodarstvo. Pri tem je postal delež industrije z 28 odstotki enak deležu turističnega gospodarstva. Koroška industrija izvažata 40 odstotkov svojih izdelkov in je s tem vidno nad povprečjem avstrijskih industrijskih podjetij. V prihodnje

bodo njeni izvozni viški še narasli. Lani je bruto vrednost njene proizvodnje prvič prekosčila mejo 10 milijard šilingov.

In sedaj k tretji od omenjenih značilnosti: vloga splošnih blagovnih sejmov v primerjavi z vlogo strokovnih sejmov na poti uveljavljanja gospodarskih podjetij na svetovnem trgu.

Tovrstne analize ob priložnosti sedanjega dunajskega velesejma kažejo, da splošni bla-

RAZVOJ REGIONALNEGA SODELOVANJA:

Jubilej sejma „Alpe-Adria“

Tudi v Gorici sejem sosednih dežel

Gospodarsko sodelovanje treh sosednih dežel Koroške, Furlanije-Juljske krajine in Slovenije se razvija v najrazličnejših oblikah in smereh, svoj poseben izraz pa ima nedvomno v sejmju „Alpe-Adria“, ki ga vsako leto prirejajo v Ljubljani. Ta ustanova obhaja letos že svojo desetletnico in ji hoče Gospodarska zbornica Slovenije kot pridelateljica dati temu jubileju primeren poudarek. Desetletnica naj bi pomenila tudi neke vrste prelomnico v delovanju te ustanove, in sicer zlasti v tem pogledu, da bi jo razširili še na druge jugoslovanske pokrajine in druge sosedne dežele. Zato pričakujejo, da bodo na letošnji jubilejni prireditvi sejma „Alpe-Adria“ poleg dosedanjih stalnih udeležencev sodelovale tudi Madžarska, Češkoslovaška in Švica.

Za pomembnejše mesto v gospodarskem sodelovanju na območju Alpe-Jadran pa si prizadeva tudi Gorica, ki ima ustrezne izkušnje že na kulturnem področju z vsakoletnim pevskim festivalom in z mednarodnim seminarjem o problemih srednje Evrope. Letos bo napravila prvi večji korak tudi na gospodarskem področju, ko bo v dneh od 30. aprila do 9. maja priredila prvi mednarodni blagovni sejem „Espomego“, na katerem bodo podobno kot v Ljubljani sodelovale Furlanija-Juljska krajina, Koroška in Slovenija. Za to prvo prireditev je goriška trgovinska zbornica izdala prospekt v treh jezikih, v katerem napoveduje, da bodo tako razstavo prirejali v Gorici odslej vsako leto. „Neposredni cilj prireditve — pravi — je krepitev gospodarskih stikov v prvi vrsti med našo deželo, Slovenijo in Koroško, kasneje pa jih nameravamo razširiti tudi na sosednja evropska tržišča“.

Radenska ima velike načrte

Daleč preko meja Slovenije znano zdravilišče Radenska namerava obseg proizvodnje in storitev v tem letu povečati za okrog 32 odstotkov. Pri tem naj bi se obseg proizvodnje v primerjavi z letom 1970 povečal za 34,5 odstotka, obseg turističnih in gostinskih storitev za 17,4 ter zdravstvenih storitev za 9,3 odstotka.

Proizvodnja mineralne vode naj bi po teh načrtih narasla od 170 milijonov steklenic v lanskem letu na okrog 249 milijonov steklenic v tekočem letu. Poraslo povpraševanje po storitvah in dograditev novih nastanitvenih in restavracijskih zmogljivosti naj bi omogočila porast turističnega prometa, in sicer pri številu gostov predvidoma za 16,4 in pri številu nočitev celo za 26,5 odstotka. Po predvidevanjih naj bi se delež inozemskega prometa povečal od 31 na 45 odstotkov, medtem ko naj bi gostinski promet v primerjavi z lanskim letom narasel za več kot 25 odstotkov.

govni sejmji zgubljajo v mednarodnem gospodarstvu na pomenu in da se v ospredje zmanja čedalje bolj pomikajo specializirani strokovni sejmji. Tako so minule dni na Dunaju ugotavljali, da je za avstrijsko gospodarstvo v svetu zanimivih le 106 splošnih blagovnih sejmov, toda 461 strokovnih sejmov. Ta razlika pred desetimi leti zdaleka ni bila tako očitna: tedaj je bilo za avstrijsko gospodarstvo v svetu zanimivih 78 splošnih in 164 strokovnih sejmov. V prvem primeru je prišlo do porasta za 35 odstotkov, v drugem pa za 180 odstotkov. Število avstrijskih podjetij, ki so se udeležila splošnih blagovnih sejmov v svetu, se je v zadnjih desetih letih povečalo za 65 odstotkov na 344. V istem času pa se je število podjetij, ki so se udeležila strokovnih sejmov v svetu, povečalo za 180 odstotkov na 1045 podjetij.

(bl)

POŠIROKEM SVETU

LJUBLJANA. — Kot gost izvršnega sveta SR Slovenije je v torek prispela na obisk v Ljubljano delegacija tržaške pokrajine, in sicer predsednik pokrajine dr. Michele Zanetti, podpredsednik prof. dr. Mario Foschi in generalni tajnik dr. Alfredo Moresi. Poleg predsednika republiškega izvršnega sveta Staneta Kavčiča sta goste iz Trsta sprejela tudi predsednik republiške konference SZDL Slovenije Janez Vipotnik in rektor ljubljanske univerze prof. dr. inž. Marijan Gruden.

BERLIN. — Med vlado Vzhodne Nemčije in zahodnoberlinskim senatom so se na vzhodnonemško pobudo spet začela pogajanja, pri katerih gre med drugim tudi za sklenitev novega sporazuma glede obiskov zahodnoberlinskih prebivalcev v Vzhodni Nemčiji. Začetek pogajanj je naletel na ugoden odmev, vendar poudarjajo, da so odločilne rešitve odvisne od štirih velesil. Pogajanja se bodo nadaljevala danes.

SOFIJA. — Po krajši bolezni je umrl 70-letni bolgarski patriarh Kiril, ki je bil od leta 1953 na najvišjem položaju v bolgarski pravoslavni cerkvi. Poleg tega je bil patriarh Kiril dolga leta tudi podpredsednik državnega odbora za zaščito miru. Napisal je celo vrsto cerkvenozgodovinskih in kulturnozgodovinskih del.

TRST. — Zadnje nedeljo je bila v Trstu skupščina Kmečke zveze, organizacije, ki združuje kmete slovenske narodnosti v tržaški pokrajini. Na skupščini so ugotovili, da imajo Slovenci sicer še vedno v rokah večji del rodovitne zemlje v okolici Trsta, vendar so hkrati poudarili, da ne smejo dovoliti, da bi postala zemlja pripadnikov slovenske narodne skupnosti v Italiji predmet razlašanja in špekulacij.

DUNAJ. — V ponedeljek se bo na Dunaju začela četrta runda sovjetsko-ameriških pogajanj o omejitvi strateškega oboroževanja (SALT). Kakor znano, potekajo ta pogajanja izmenoma na Dunaju in v Helsinkih. Za začetek sedanjih razgovorov na Dunaju ne predvidevajo nobenih slovesnosti, opazovalci pa so sploh mnenja, da vlada za konferenco SALT zdaj mnogo manj zanimanja kot lani. Delegaciji se bo sta kot na prejšnjih srečanjih sestajali izmenoma na sovjetskem oziroma na ameriškem veleposlanstvu.

VATIKAN. — Posebna komisija, ki jo je pred sedmimi leti imenoval papež, je izdelala predloge za temeljito revizijo cerkvenih kazni. Komisija se zavzema za odpravo vseh avtomatskih oblik ekskomunikacije in za obvezno pravno razpravo o izključitvi iz cerkve. Priporočila komisije so poslali vsem škofom na svetu. Če jih bodo leti odobrili in jih bo potem papež objavil, bodo priporočila postala cerkveni predpis.

ZENEVA. — Na sestanku sveta za trgovino in razvoj v Ženevi so sklenili, da bo tretja konferenca OZN o trgovini in razvoju (UNCTAD) meseca maja prihodnjega leta, in sicer v glavnem mestu Čila Santiagu. Za Santiago se je izreklo 27 članov odbora, 14 jih je glasovalo za Ženevo, 8 pa jih je predlagalo Mexico za kraj konferenca.

BEOGRAD. — Letos mineva 25 let od gradnje prve mladinske proge v Jugoslaviji, ki so jo mladinske delovne brigade zgradile med kraji Brčko in Banovići. Osrednja proslava pod pokroviteljstvom predsednika republike Tita bo 3. in 4. aprila v Brčkem, medtem ko se bo 1. aprila, na dan delovnih mladinskih akcij, začela posebna proslava, ki pa bo imela delovno obelježje in bo trajala vse leto.

LONDON. — Britanska konservativna vlada je izpostavljena najostrejšim kritikam zaradi svojega sklepa, da bo obnovila pošiljke orožja Južni Afriki. Doma napada vlado laburistična opozicija, na mednarodnem prizorišču pa prihaja kritika predvsem od Organizacije afriške enotnosti, ki se je zaradi dobavljanja britanskega orožja Južni Afriki pritožila varnostnemu svetu. Neodvisne afriške države poudarjajo, da bodo obnovitev pošiljk britanskega orožja rasističnemu režimu v Južni Afriki imele za sovražno dejanje.

HANOI. — Predsednik kitajske vlade Ču En Laj je vodil kitajsko partijsko vladno delegacijo, ki je bila na štiridnevnom obisku v Severnem Vietnamu. Ob tej priložnosti je predsednik severovietnamske vlade Pham Van Dong poudaril, da je obisk izredno pomemben dogodek v času, ko ameriški imperialisti razširjajo vojno na Laos. Ču En Laj pa je opozoril na revolucionarno enotnost med vietnamskim in kitajskim narodom ter naglasil, da LR Kitajska odločno podpira odpor vietnamskega ljudstva.

VATIKAN. — Papež Pavel VI. namerava obiskati Poljsko, vendar doslej še ni znano, kdaj naj bi prišlo do tega obiska.

Cilj: „varna kmetija“

V avstrijskem kmetijstvu se letno pripeti okrog 10.000 delovnih nezd, katerih vzroki so padci. Proti tej vrsti nezgod se socialna zavarovalnica kmetijstva in gozdarstva skuša boriti s posebno kampanjo, katere cilj naj bi bila „varna kmetija“.

Dosedanje raziskave vzrokov nezd so jasno potrdile, da se velik del nezd pripeti vsled padcev pri transportnih delih v kmetijskih gospodarskih poslopih in na dvorišču. Gospodarski uspeh kmetije je torej neposredno povezan z vprašanji ustrezne organizacije dela; ureditev in oprema kmetijskih poslopih sta velikega gospodarskega pomena. Zato je strokovnjake treba pritegniti že pri načrtovanju gradenj, kajti poznejše preureditve in preži-

dave so povezane z velikimi stroški, ki se jim je mogoče izogniti z dobrim načrtovanjem.

Cilj „varna kmetija“ bo dosežen, ko bodo kmetijska gospodarstva poslopja z delovno-organizacijskega stališča ustrezno urejena in opremljena tudi s potrebnimi tehničnimi napravami za zaščito pred nezdami. Primerno informativno gradivo po želji brezplačno da na razpolago socialna zavarovalnica kmetijstva in gozdarstva v Celovcu, Gabelsbergerstraße 13.

POPLAVA BOLNIŠKIH LISTOV

V letih 1959 do 1969 je število bolniških listov, ki so jih zavarovanci in njihovi svojci oddali pri zdravnikih, naraslo za 36 % na okroglo 16,5 milijona, medtem ko se je število

zavarovanih v istem času povečalo le za 8,6 %. Leta 1959 je na zavarovanca in njegovo družino povprečno prišlo 4,11 bolniškega lista, leta 1969 pa že 5,16 bolniškega lista.

Honorarji, ki so jih ustanove socialnega zavarovanja plačale zdravnikom, so se v letih 1959 do 1969 povečali za 213 odstotkov. Samo v letu 1969 so zdravniki prejeli od teh ustanov okroglo 1,6 milijarde šilingov; pri tem pa še niso upoštevani stroški za zobozdravnike in dentiste ter za ambulante.

Spričo tega razvoja je vsekakor razumljivo mnenje bolniških blagajni, ki poudarjajo, naj bi zavarovanci smatrali bolniške liste za „vrednostne papirje“. Svojo vrednost pa ima tudi geslo: Zdravi ne potrebujejo bolniškega lista!

ZDAJ TUDI MED NAMI:

Slovenski umetniški film „Lucija“

Po posredovanju Slovenske prosvetne zveze bodo v prihodnjih tednih v raznih krajih južne Koroške predvajali slovenski celovečerni film z naslovom „Lucija“. Zato je prav, da film vsaj v glavnih potezah predstavimo tudi v našem tisku.

Film „Lucija“ je bil izdelan pri

Lepa počastitev

Akademsko folklorna skupina „France Marolt“ v Ljubljani (po svojem bogatem sporedu narodnih plesov dobro znana tudi pri nas) je na svoji zadnji skupščini med drugim izvolila za svojega častnega člana tudi avstrijskega generalnega konzula v Ljubljani dr. Heinricha Riesenfelda.

Diplomo častnega člana so dr. Riesenfeldu izročili pred nedavnim in ob tej priložnosti je počaščeni med drugim naglasil: „Vaša skupina ne guje izvirno slovensko narodno izročilo, kateremu se do danes ni izneverila, in zavzema tako v slovenskem kulturnem življenju pomembno mesto. Moje članstvo pomeni novo vez, ki me veže z bogatim slovenskim kulturnim življenjem, katerega občudujem in za katerega se trudim, da bi ga še bolj spoznal.“

slovenskem filmskem podjetju Viba film v Ljubljani. Režiral ga je znani slovenski pesnik in režiser France Kosmač, ki je skupaj s Herbertom Grünom in Marjanom Brezovarjem pripravil tudi scenarij, in sicer po motivih Finžgarjeve povesti „Strici“. Glasbo je prispeval Uroš Krek, v glavnih vlogah pa nastopajo Jože Zupan, Berl Sotlar, Rudi Kosmač, Kristijan Muck in Alenka Vipotnik.

In zdaj še kratka vsebina filma: Na Podlogu, bogatem vaškem posestvu, skrite v planinskem svetu, živijo oče in trije sinovi. Z njimi živi tudi stara služkinja Maruša. Ko je dela največ, vzamejo Podlogarjevi dninarje, med katerimi je lepo, toda revno deklet Lucija. Štirje Podlogarjevi skrivajo drug pred drugim, kako jim je Lucija všeč. Neko zimo se izve, da je zanosila z najmlajšim bratom. To razmerje pomeni presenečenje, ne samo za vse moške na Podlogu, temveč tudi za okolico, kajti po kmečki navadi ima prvi pravico do poroke najstarejši sin v družini. Oče zahteva, da se mora najmlajši sin ne glede na tradicijo poročiti z Lucijo. Oba starejša brata grozita, da bosta v tem primeru zapustila dom. Oče noče odstopiti od svojega

sklepa in tako pride do poroke s svatbo, kakršno zna prirediti le vaški posestnik. Med svatbo oba starejša brata zbežita od doma in si poiščeta zaposlitev v bližnjem rudniku. To povzroči obrekovanje v okolju, zlasti še, ko pride med brati do pravde zaradi razdelitve posestva. Razdor med brati na Podlogu je popoln. Lucija se čuti krivo za vse in poskuša zaman pomiriti brata ter ju spraviti domov. Oče ji to prepreči. V svoji tragični ljubezni ji ne preostane nič drugega kot trpljenje — to pa ne zadošča za mir in slovo na Podlogu.

KULTURNI DROBIŽ

● Koroški umetniki dobili novo vodstvo

Društvo koroških umetnikov je imelo pred nedavnim svoj občni zbor, na katerem so izvolili tudi novo vodstvo. Dosedanji predsednik, prezident deželnega sodišča dr. Hans Wiesner, je odstopil, ker je poklicno preobremenjen; umetniki so ga izvolili za častnega predsednika društva, novi predsednik pa je postal višji svetnik deželnega sodišča dr. Ernst Lecher. V svojem poročilu je dosedanji predsednik dr. Wiesner opozoril na uspešni razvoj umetniških kolonij, ki jih prirejajo na Koroškem, v Sloveniji in Furlaniji. Letos bo v šmohorski koloniji delalo 18 umetnikov, prihodnje leto pa nameravajo na Koroškem odpreti še drugo tako ustanovo.

● Jugoslovanska umetnost v Parizu

V pariškem Grand Palaisu je trenutno razstava z naslovom „Umetnost Jugoslavije od prazgodovine do danes“. Razstavo, ki sta jo svečano odprla predsednika vlad obeh držav Mitja Ribičič in Jacques Chaban Delmas, ocenjujejo v francoski prestolnici kot največjo kulturno-umetniški dogodek leta. Izredno veliko število eksponatov zavzema tri nadstropja velike palače ter prikazuje bogastvo jugoslovanske umetnosti od spomenikov iz prazgodovine preko romantike, gotike, renesanse in baroka tja do umetnosti 20. stoletja.

● Jubilej tržaškega gledališča

Slovensko gledališče v Trstu je v soboto minulega tedna slavilo visok jubilej, namreč dvestoto premiero v okviru svojega 25-letnega neprekinjenega delovanja. Za to priložnost so uprizorili „Antigono“ Dominika Smoleta, predstave so se poleg avtorja udeležili tudi jugoslovanski generalni konzul v Trstu Boris Trampuš in gostje iz Slovenije.

Prešernova pesniška izpoved je aktualna tudi še danes

V zadnji številki smo poročali o Prešernovi proslavi, ki jo je 26. februarja priredila Slovenska prosvetna zveza v Celovcu. O Prešernu ter pomenu njegove pesniške izpovedi je govoril prešernoslovec in ravnatelj Prešernove-

ga muzeja v Kranju prof. Črtomir Zorec. Njegova zanimiva izvajanja, kjer je posebej opozoril na Prešernove vezi s Koroško, v celoti objavljamo na željo številnih bralcev.

Uredništvo

Ljubo mi je bilo zvedeti, da bom nocoj govoril v tej lepi dvorani sredi Celovca o doktorju Francetu Prešernu, prvaku slovenskih pesnikov. Ni pa me zamikala naloga le zato, ker je tu nova sredina za besedo pesniku v spomin, ob 122. obletnici njegove smrti; pač pa bolj zato, ker imam nocoj priložnost strniti vseslovenski pesnikovski pomen z vezmi, ki jih je Prešeren stkal s to važno deželo, s Koroško.

V prvi polovici leta 1832 se je pesnik, ki je bil po izobrazbi doktor prava, pripravil na Celovcu na odvetniški in sodniški izpit. To celovško obdobje je bilo za našega pesnika izjemno literarno plodno; tu so nastala znamenita pisma Matiji Copu, tu je spesnil otopelo Elegijo svojim rojakom, tu je prijateljeval s pesnikom Slomškom in filozofom utopistom Smolnikarjem.

Iz Celovca je Prešeren hodil v Možberk debatirati k slavistu in pesniku Urbanyu Jarniku, v Štebenj pri Globasnici pa k stricu Antonu Muhovcu. Obiskoval je svojega brata Jurija, ki se je kot župnik selil od fare do fare, dokler ni v Ovcji vasi v Kanalski dolini našel svoj mir in pokoj.

Tu, na Koroškem, v Sentrupertu ob Osojskem jezeru, je tudi zapuščen grob pesnikove matere.

Razlogov torej dosti za besedo o Prešernu tudi v deželi Karantaniji. In za trditev, da je Prešeren tudi vaš, kot je naš.

Sicer pa je Prešernovo ime že vse od njegove smrti kar nekaj simbol slovenstva. Ob tem imenu smo si vsi Slovenci edini, vsa nasprotja — politična in svetovno-nazorska — se ublaže, nesporazumi se izgube, pesnika slavimo to in onstran meja, pa tudi onkraj morja, kjer žive in delajo slovenski težaki, zdravniki in inženirji.

Le kako je moglo priti do tega nenavadnega fenomena v prislovično sprti slovenski družbi; v narodu, ki, žal, slovi po svoji neslogi?

Odgovor utegne biti edino v naravni potrebi slehernega ljudstva po svojem nacionalnem idolu. Drugi narodi imajo slavne kralje, zmagovite vojvode, svetnike in heroje. Naš narod, ki je poznal, kot Prešeren sam pravi, le krvavi punt in ropanje Turčije, takih zgodovinskih junakov nima. Izbral si je zato za svoj nacionalni idol — pesnika. Redkokje na svetu živi še kak narod, da bi v vseh svojih domovih, šolah, celo v gostilnah izobežali slike svojega pesnika — lirika.

Prešerljivo je to znamenje, ki pa nas karakterizira že dolgo stoletje in še čez.

In tudi drobna knjižica, ki nosi naslov „Poezije“ doktorja Franceta Prešerna, je kot nekaka naša legitimacija, s katero smo se smelo worstili med evropske kulturne narode. Pesem, in še ta predvsem lirčna, je naša bridkolepa vstopnica v ta krog. Plačal nam jo je pesnik Prešeren s svojo genialnostjo in s svojim osebnim trpljenjem, grenkobami in udarci usode.

Ali bomo znali s to zlahko vstopnico dovolj samozavestno zahtevati svoj prostor na soncu in v areni življenja?

Zdaj slutimo v igred tudi v Koroški deželi. Zimski mrzovi bodo odšli. Ali nas bo čas našel pripravljene? Dovolj osveščene, kulturne, plemenite in trdne. Čitanje poslušanje Prešernovih pesmi — to je kot vzgoja k zvestobi do materine govorice, to je kot šola h korektnim sosedskim odnosom. In če bi kdaj spet prišlo do tako nesrečne preizkušnje, kot je bila druga svetovna vojna, tedaj preberemu tudi za ta trpki čas ukaz iz „Poezij“: Prost naj bo spet Slovencev dom! In da je manj strašna noč v črne zemlje krili, kot so pod svitlim soncem sužnji dnovi.

A verujmo raje v igred, ki gotovo pride, ker mora priti! Ko bomo, po Prešernovo, spet vsi prijatelji in vsi si v roke sežemo.

In prav zdaj, po tej besedi, želim osvetliti plemenito prijateljstvo, ki sta ga med seboj gojila naš slovenski Prešeren in koroško-nemški pesnik Rizzi.

Naključje je hotelo, da nocojšnja počastitev velikega slovenskega pesnika skoro sovpada s 155-letnico smrti koroško-nemškega pesnika Vincenzo Rizzija, ki je umrl 25. februarja 1856 v Celovcu.

Prav poseben razlog imam, da nocoj omenim prav Rizzija. Bilo je sicer še več drugih literatov z nemškega kulturnega območja, ki so visoko cenili, prevajali in celo opevali našega Prešerna. Da omenim samo avstrijsko-nemškega pesnika Anastazija Grüna in Eduarda Sammbaberja. Toda

(Dalje na 5. strani)

ZBOROVODSKI SEMINAR

Drugi del zborovodskega seminarja, ki ga prirejata obe kulturni organizaciji koroških Slovencev, bo v soboto 20. in nedeljo 21. marca 1971 v hotelu Rutar v Dobrli vasi.

Na seminar so vabljeni vsi zborovodje, pa tudi tisti, ki želijo ustanoviti svoj pevski zbor ali kakorkoli delovati na pevskem področju. Posebej so vabljeni tudi učitelji. Ker je seminar prirejen tako, da predstavlja vsak del zaključeno celoto, se drugega dela lako udeležijo tudi taki, ki prvega dela niso obiskali.

Seminar vodijo priznani glasbeni strokovnjaki prof. Radovan Gobec, prof. Branko Rajšter in dr. Valens Vodušek. Križanska kulturna zveza Slovenska prosvetna zveza

URNIK IN PREDMETNIK SEMINARJA

Sobota 20. marca

15.00—16.00 prof. Branko Rajšter: Osnove vokalne tehnike
16.00—18.00 prof. Radovan Gobec: Zborovska literatura
18.00—20.00 prof. Radovan Gobec: študij nove pesmi (R. Simoniti: Kolo)
20.00—22.00 prof. Branko Rajšter: Obdelava znane pesmi (V snegu) sodelovanje mešanega pevskega zbora

Nedelja 21. marca

13.00—15.00 dr. Valens Vodušek: Koroška narodna pesem, predavanje s posnetki
15.00—16.30 prof. Branko Rajšter: študij nove pesmi (F. Venturini: Lovska)
16.30—18.00 prof. Radovan Gobec: Obdelava znane pesmi (Vasovalec), sodelovanje moškega pevskega zbora

TONE SVETINA

61

UKANA

PRVA KNJIGA

Medtem je Valjhun prišel k sebi. Zazdelo se mu je, da se bo sedaj lahko izkazal. Napravil je zamišljeno važen obraz in govoril, kako so zajezili rdeči prodor v Dolomite, utrdili ozemlje, da že nekaj časa ni v bližini partizanskih brigad. Povedal je, kako so polovili kurirje, po vaseh postrelili člane narodnoosvobodilnih odborov in kar je glavno, da so rešili kmeta komunističnega vpliva s pomočjo lojalne duhovščine.

Wolf ga je pazljivo poslušal in mu pohvalno pritrjeval: „Res, vaše enote so upravičile blagoslov prečastitega škofa. Povem vam pa strogo zaupno: premalo ste budni. V dolini za temi hribi so ujeli človeka vaše vrste. Grozno so ga razmrcvarili. Veste kaj so napravili z njim? Kastirali so ga, hudičili Poslušajte!“ se je obrnil k Valjhunu, „izvedel sem, da vas iščejo. Ne vem, kaj ste napravili, da vas za vsako ceno hočejo imeti živega. To, kar vam bom pa sedaj povedal, pa obdržite zase! V vaše enote so vrinili tri svoje ljudi. Imen še nisem zvedel. Baje so od vraga, predrzni in sposobni ljudje, ki so do sedaj delali v mestu kot vosovci in niso zaznamovani. Tudi mi se zanimamo zanje. Pregledali bomo vaše vrste. Osebnost se bom zanimal in posvetoval z vami. Z božjo pomočjo upamo, da nam bo uspelo zatreti rdečo gnilobo v tej čudoviti pokrajini, s tako prijetnimi in gostoljubnimi prebivalci.“

„Trudimo se, gospod major,“ je pritrtil Valjhun, ki ni mogel skriti bojazni pričo zaupne vesti, ki mu jo je posredoval major. Spomnil se je na nekaj ljudi, ki so mu bili sovražni, in že je mislil na to, kdo bi mogel biti vrinjen in kako bi se jih znebil.

Wolf je preskočil na drugo vprašanje, kot ne bi temu, kar je povedal, pripisal nobene važnosti, in kot ne bi opazil Valjhunove zadrege. Zato je naivno vprašal:

„Kakšno pa je vaše mnenje, poročnik, kje so brigade in štabi? Divizija? Korpus?“

Valjhun se je zamislil in nato dejal: „Poizvedovali smo tudi o tem. Štabi so od Cerknega do Čepovana, menda stalno menjavajo prostor. Brigade pa se izogibajo Idrije kot hudič križa. Na dolomitsko področje pa se sploh ne spuste.“

„Dobro ste obveščeni,“ je dejal stotnik. Ni še dobro izrekel, ko je nedaleč od njih v mestu zagrmela eksplozija, da so se stresla stekla. Planili so pokonci, potegnili pištole in se napatili proti vratom.

„Počakajte,“ je dejal Wolf, „dokler ne vemo, kaj se zunaj godi!“ Vsi trije so negotovo obstali. „Pojdite ven in pogledajte!“ je Wolf ukazal natakari. Dekle je prebledelo in dejalo: „Jaz se bojim.“

„Potem pa stopite vi pogledat, poročnik Valjhun, saj ste domačin!“

Tedaj je zunaj spet zagrmelo, prav blizu, da so stekla na oknih zažvenketala, potem pa takoj še enkrat.

„Težki minometalec. Banda strelja na mesto,“ je dejal Kniecke, se oddahnil in spravil pištolo v tok. „To se večkrat dogaja,“ je dejal ravnodušno, šel nazaj in zvrnil konjak.

„To bo brigada. Ali slišite, poročnik Valjhun? Bojijo se Idrije kot hudič križa, ali ne!“ Wolf se je zarezal in naročil za vse tri dvojni rum in si prižgal cigaro.

Eksplozije so si druga za drugo sledile. Streljali so na vojašnico. Popili so in poškilili skozi vrata. Ceste so se spraznile, le nekaj ljudi je še bežalo v zavetje.

Ne oziraje se na streljanje so pohiteli k svojim enotam. Valjhun k belim, major in stotnik pa sta odhitela na mestno poveljstvo. V mestu so v odgovor zagrmeli topovi in tudi strojnice so se oglasile.

Do poldneva se je položaj razjasnil. Močne izvidniške patrolje, ki so jih poslali na vse strani v hribovje, so bile napadene in zavrnjene. Dobili so prva obvestila ogleduhov. Ugotovili so, da so na celotnem področju idrijske grape obkoljeni z močnimi silami in da je zveza z Ljubljano pretrgana.

„Tako, stotnik, se zgodi dremajočemu levu. Napadejo ga šakali. Res pravo kašo smo skuhalo. Kdo jo bo jedel tako vročo? Slabo dela obveščevalna služba. Sedaj lahko vidite, kaj so vredni moji ljudje. Najboljše sem izgubil v najslabši situaciji.“ Ugriznil bi se najraje v jezik, ker je pred eno uro dejal, da mu ni nič za najboljšim agentom. „General bo pobesnel. Prehiteli so ga z ofenzivo, kar je velik minus za nas in prednost zanje.“

Wolf in stotnik sta slonela ob oknu in se brezbržno pomenkovala, kot bi se pripravljala večji manever. Štabni oficirji so zaskrbljeni sloneli nad razprostrtimi kartami in risali situacijo. Izdajala so se povelja za enote.

Podpolkovnik, komandant garnizona, visok človek srednjih let, z monoklom, ki je slutil, manj pa poznal Wolfovo vlogo, se jima je približal in z zaskrbljenim obrazom nagovoril majorja: „Zanima me vaše cenjeno mnenje o razvoju položaja v zvezi z napadom, če upoštevamo to, kar trenutno vemo.“

Major se je zresnil: „Težko je oceniti, ker smo preseščeni. Eno pa je gotovo: obkroženi smo, obeta se nam daljši boj v kotlu. Prepričan sem, da se bodo najprej lotili

Pri Mladem rodu je spet pomlad

Pred dnevi je izšla nova številka šolskega lista za koroško mladino „Mladi rod“, in sicer za meseca marec in april. Torej je razumljivo, da je „Mladi rod“ tokrat povsem v znamenju pomladi, v znamenju tistega letnega časa, ko — kakor pravi uvodna pesem „Mi bi radi že pomladi“ — bo sonce posujalo, črne misli bo pregnalo, sneg po poljih bo posnelo, s cvetjem veje bo odelo, da do nas bo zadehtelo.

O težko pričakovani pomladi in s tem o prebujanju narave k novemu življenju pripovedujejo pesmi in spisi Ksenije Prunk, Frana Roša, Uroša, Elizabete Spes, Stane Vinšek, Angele Piskernik in še mnogih drugih sodelavcev. Dr. V. Inzko piše o običajih in navadah na cvetno nedeljo, po dr. Georgu Graberju je povzeta pripovedka o začarani ženi v gradu nad Rudo, Tomi Ogris pa je priredil grško pripovedko „Kdor visoko leta, nizko pade“. In potem najdemo še prispevke znanih slovenskih pisateljev, kot so Ivan Potrč, Anton Ingolič in Tone Seliškar, katerim se je spet pridružila cela vrsta domačih avtorjev.

Zato je „Mladi rod“ spet bogat, zanimiv, privlačen ter bo razveselil vse svoje mlade in tudi starejše prijatelje, ki bodo svojo zabvalo uredništvom in sotrudnikom najbolj izrazili s tem, da ga bodo pridno brali.

Škocijan - Peračica

Na pokopališču v Št. Lovrencu je spet zadonela pesem Vigred se povrne, ko smo prejšnjo nedeljo polagali k zadnjemu počitku Andreja Silana.

Rajni Andrej se je rodil pred šestdesetimi leti v narodno zavedni Hrvatovi družini v Srejah. Tudi Andrej se je zavedal svoje narodnosti in je zato vedno aktivno sodeloval v naši kulturni in narodni organizaciji. Dolga leta je bil blagajnik našega prosvetnega društva in je to funkcijo oddal šele nekaj dni pred svojo smrtjo. Andrej Silan je kot delavec moral iskati kruh pri delodajalcih, ki niso bili Slovenci, a je bil povsod priljubljen, ker je bil delaven in pošten in tudi nikdar ni zatajil, da ga je rodila slovenska mati. Velika udeležba na pogrebu je pokazala, da so ga spoštovali vsi, tudi njegovi politični in narodni nasprotniki.

Naj bo Andreju lahka naša slovenska zemlja, ki jo je zvesto ljubil in za katero je doprinesel toliko žrtev. Njegovi družini pa velja naše globoko sožalje.

Praznik žena v Železni Kapli

Čeprav Železna Kapla po svoji geografski legi ne leži tako centralno, kot drugi naši kraji, je vendar čestokrat središče raznih dogodkov bodisi na kulturnem, političnem ali gospodarskem področju. Da k temu pestremu življenju prispevamo svoj delež tudi Slovenci, je razumljivo in mislimo, da ni pretirano, če zapišemo, da v Železni Kapli predstavljamo tisto gonilno silo, ki daje naši občini pečat vzornega sožitja med obema narodoma.

V tem znamenju je bila tudi proslava 8. marca — mednarodnega praznika žena, ki jo je minulo nedeljo priredil naš krajevni odbor Zveze slovenskih žena v gostilni Podobnik v Beli. Zbralo se je nad sto slovenskih žena iz vseh krajev naše občine, da proslavijo svoj praznik, ki je v našem kraju postal že tradicija za srečanje žena.

Proslave so se udeležili tudi naš župan deželni poslanec Josef Lubas, delegacija socialističnih žena v naši občini, predsednica Zveze slovenskih žena Milena Gröblacherjeva, predsednik Zveze koroških partizanov Karel Prušnik-Gašper in predsednik prosvetnega društva „Zarja“ v Železni Kapli Peter Kuhar. Naše domače društvo pa se je predstavilo tudi s pevskim zborom, ki je pod vodstvom Vladimira Prušnika skrbel za kulturni spored prireditve.

Zbranim ženam je spregovorila predsednica Zveze slovenskih žena Milena Gröblacherjeva, ki je naglasila pomen tega praznika, ki je hkrati tudi izraz borbe žene za enakopravnost v sodobni človeški družbi. Podobne misli je izrazila predstavnica socialističnih žena Trude Kokal, ki je pozdravila slovenske žene.

Svoje čestitke je izrazil tudi kapelški župan deželni poslanec Josef Lubas in ob tej priložnosti spregovoril tudi o pravicah koroških Slovencev. Pri tem je odločno zavrnil ugotavljanje manjšine, ki ne sodi v okvir zadovoljivega reševanja.

nja tega vprašanja. Lubas je v svojem govoru poudaril, da že sama beseda manjšina ni pravi naziv za koroške Slovence, ker vzbuja občutek manjvrednosti. Slovenci so narodna skupnost, ki ima kot taka pravico do enakopravnosti.

Na proslavi je spregovoril tudi predsednik Zveze koroških partiza-

nov Karel Prušnik-Gašper in zbranim izrazil čestitke v imenu svoje organizacije. Pravtako je v imenu SPD „Zarja“ čestital predsednik Peter Kuhar in v znak spoštovanja ženam izročil najstarejši udeleženki proslave Klari Laninšek šopek nageljev.

Za uspešen potek proslave sta skrbeli zlasti Kuhar Helena-Jelka in Tina Sadolšek, ki sta s svojo požrtvovalnostjo organizirali tako številno ženo, ki so se odzvale povabilu in s tem izrazile tudi svoje pričanje v napredno gibanje žena v sodobnem svetu, ki se bore za svojo enakopravnost.

Nedeljska proslava dneva žena v Železni Kapli je bila zgovoren dokaz da se naše žene zavedajo svo-

je vloge in nalog, namreč da je prav žena tisti član v družini, ki najbolj vpliva na vzgojo mladega rodu, s tem pa tudi na utrjevanje narodne zavesti.

Slovensko prosvetno društvo „Srce“ v Dobrli vasi naznanja:

V nedeljo 14. marca 1971 ob 10. uri je v hotelu Rutar v Dobrli vasi občni zbor društva. Volili bomo nov odbor in določili smernice za bodoče delo.

Vabi odbor

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku

vabi na

POPOLDNE SLOVENSKE KNJIGE

v nedeljo 14. marca ob 14. uri pri Brezniku v Pliberku.

Na prireditvi bodo razstavljene stare slovenske knjige, govor o slovenski knjigi pa bo imel ravnatelj Študijske knjižnice na Ravnah dr. Franc Šušnik. Predstavili se bodo domači pesniki in pisatelji Milka Hartmanova, Andrej Kokot, Mirko Kumer, Florijan Lipusch in Valentin Polanšek, medtem ko bo prof. Janko Messner spregovoril o slovenskem literarnem ustvarjanju na Koroškem.

Ljubitelje slovenske knjige in besedne umetnosti prisrčno vabi društveni odbor

Slovenska prosvetna zveza obvešča

da bo kino v Železni Kapli v nedeljo 14. marca 1971 ob 11.30 uri predvajal

slovenski celovečerni film

„LUCIJA“

Istega dne zvečer ob 20. uri bo film „Lucija“ predvajan v Verein Haus der Heimat Grenzlandlichtspiele v Miklavčevi.

Ljubiteljem slovenske filmske umetnosti priporočamo, da si ogledajo ta film.

Slovenji Plajberk

Za našo vas postaja že precej značilno, da je kulturna dejavnost vedno bolj redek pojav. Edino, kar nas še nekoliko osvešča, so redki odrski nastopi. Vendar vzrokov te kulturne stagnacije ne smemo iskati le v tako imenovani vaški mentaliteti, temveč predvsem v očitnem pomanjkanju želje po višji izobrazbi. Ravno izobrazbe je precejšen del Plajberžanov najbolj potreben, če hoče kulturo kot dejavnost vgraditi v temelje družbe, kajti ravno ta je navzoča v vsaki obliki družbenega življenja in je ena izmed bistvenih značilnosti človeka kot družbenega bitja. Zato bi bilo potrebno, da bi tudi občinski možje ukrenili kaj v korist pospeševanja kulturne dejavnosti v občini; doslej smo to vsekakor pogrešali.

Drugo, kar je značilno za stagnacijo splošnega razvoja, se ujema s prvim oz. je s tem ipogojeno: zahrbtno blatenje Slovencev. Pri tem se posebno odlikujejo tisti, ki so sami zraskli v slovenskem gnezdu, danes pa se prištevajo „zu den tajčen“, čeprav niti ne obvladajo nemškega jezika. Napram manjšemu, šibkejšemu — Slovencu so gospodovalno oholi, pred močnejšim — Nemcem pa se ponižno klanjajo. O duhovnem obzorju in besednem zakladu teh narodnih nestrpnih ni treba zgubljati besed; poznamo jih v Slovenjem Plajberku in poznajo jih marsikje drugod na Koroškem.

V skrbi za čistost svojega „nemštva“ začinjajo zdaj uvajati pri nas tudi „nemške“ odrske nastope, ki pa

so jezikovno mnogo bolj podobni neki „kavdervelščini“. Sramujejo se slovenske besede, ob kateri so zrasli; hočejo si zaslužiti priznanje močnejšega. Tudi psihološki aspekt potrjuje, da je nacionalistični zagriženec najbolj srečen tedaj, ko se lahko identificira z močnejšim, v našem primeru torej z Nemcem. Zato so proti vsemu, kar je slovenskega; sovražijo vse tiste, ki so taki, kakršni oni sami v mladosti niso smeli ali mogli biti, ker so se jim posmehovali in jim nenehno trobili na ušesa, da Slovencev skoraj ni več, kar pa jih je, so za Jugoslavijo, so „banditi“ in na „nemškem“ Koroškem nikamor ne bodo prišli.

Avtobusna afera v Borovljah in nastop varnostnih organov z geslom „Sprich deutsch!“ (kakor da bi še vedno živeli v dobi nacizma!) razkrivata pravi obraz toleriranja in zaščite koroških Slovencev. Kaj bo ukrenila poštna direkcija? Kaj varnostna oblast? Doslej še niso storili ničesar. Upam, da niso samo zaščitniki močnejšega, ampak čuvarji postave in pravice.

Ob koncu naj se še zahvalim igralcem-dijakom iz Šmihela za dobro pripravljeno in lepo podano veseligr „Svoje glavček“, s katero so 21. februarja gostovali pri Sereinigu v Podnu. Tudi mladi iz Slovenjega Plajberka se zavedamo, kaj pomenijo prizadevanja nacionalističnih krogov. Naš odgovor se glasi: Tujega nočemo, svojega ne damo!

Janko Malle

VABILO

Slovensko planinsko društvo in Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ prirejata v petek 12. marca 1971 ob 20. uri pri Miklavžu v Bilčovsu

SKIOPTIČNO PREDAVANJE O PLANINSTVU

ki ga bosta imela Toni Miklavčič in Toni Valentinič. Ljubitelje planinstva in lepe barvne fotografije vabita

društvena odbora

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

obrobni postojank, preden bodo napadli kraj. Če ne bo izdatne pomoči letalsiva in intervencije z bokov, nam zna trda presti. Imam en sam recept: ofenzivna obramba samo tam, kjer bodo napadli in čakanje na pomoč.”

„Moja ocena se sklada z vašo,“ je dejal podpolkovnik. Nato je govoril o oskrbi enot z municijo. Major ga je potolažil, da pripravlja general večji napad na osvobodeno ozemlje in da tega mostiča ne bodo izpustili za nobeno ceno iz rok.

Noč je bila nemirna. Zdelo se je, da vojaki po bunkerjih okoli mesta pričakujejo nočni napad. Rakele so se nerestano utrinjale in reflektorji so tipali v temo. Nekaj grozljivaje je bilo v oblakih, ki so se gromadili na zahodni strani neba. Wolf in Kniecke sta sedela v stotnikovi sobi in pila.

„Končno, Erich, mi je ta napad, ki se bo z lokalnimi boji zavlekel, kar dobrodošel. Štabi se bodo pomaknili v bližino napadajočih brigad. Skušali bomo zvedeti, kje je štab korpusa ali vsaj divizije, potem pa bomo udarili nanj.”

„Mi smo pripravljeni, čeprav vsak, ki gre v hribe, nosi glavo v torbi.”

„Ne bodite no malodušni! Poizkusila bova, če se bo dalo. Toliko, da ustrezemo generalu. Bolj je občutljiv za zadovoljitev želja, kot na izpolnitev povelja. Poslušajte, stotnik! Ali ste slišali globokoumno oceno tega belogardističnega tepca? Naučil ga bom kozjih molitvic. Ravno prav, da mi ne bo dolgčas, pozabaval se bom z njim, ker ga imam že dalj časa v želodcu.”

„Zdi se mi, da ste ga malo preveč prestrašili. Tudi če so vaša obvestila točna, bo to slabo vplivalo na njegovo bojno moralo.”

Wolf se je zakrohotal: „Vse je izmišljeno! Od prve do zadnje besede. Z njim imam odprt račun. Za začetek sem mu položil prvega črva v glavo. Ta ga bo glodal, da bo

zblaznel od strahu. Napravil ga bo za strahopetca, če že nil Trije ljudje, ki preže nanj v njegovih vrstah. Povem vam, saj si ne bo upal za grm na potrebo! Pomislite,“ je jezno nadaljeval Wolf „da se je ničvrednež plazil za Ano in jo hotel celo poročiti. Zamislite si tega izvoznika nočnih posod z njo v zakonski postelji.”

„Tale podlasica?“ se je začudil Kniecke in zaničljivo dodal: „Če bi bil ves fisto one, ne bi bil dosti prida. Jaz imam še boljše ideje kot vi: pošljite ga na kakšen poseben pasel, na katero koli stran teh hribov v zaledje! Če ni ptica, ga bodo prerešetal.”

„Ne, ne, to bi bilo prehitro konec. Nekaj drugega sem mu pripravil, nekaj takega, kar si vi težko predstavljate, nekaj res imenitnega, kar je primerno oficirju vojske Kristusa kralja.”

Na robu mesta je streljanje oživelo. Wolf je stopil k oknu. Kragle so brneli v temo. Nekaj časa sta poslušala, potem pa je dejal stotniku: „Nihče ne odgovarja. To pomeni, da nekoga od naših nekam prijemlje.”

8

Lok teme nad gorami se je prelomil.

Noč je komaj vidno bledela. Primož, ki je klečal ob debelem hrastu, je že nekaj časa vztrajno grebel v zemljo. Obrisal si je roso čelo, se naslonil na lopato in se zagledal v vrh hrasta, ki je bil kakor roka umirajočega starca. Topel veter mu je pihal v razgreta lica. Po nebu so se podili sivi, vodonosni oblaki, podobni neznanim živalim. V sebi je začutil moč prihajajoče pomladi. Razprl je nosnice, se predajal božajočemu vetru in prisluškoval v noč. S pobočja, poraščenega z drevjem, so prihajali pritajeni žumi kopajočih. Zemlja je bila pomešana s kamenjem, zalo je včasih zazvenelo železo. „Čudno, da nas spodaj ne

slišijo. Gotovo reka, ki šumi čez jez vpija šume. Sicer bi nas morali slišati,“ je pomislil. Nad naseljem ob reki so ležali prameni meglice. Luči v postojanki so se zlijele v motno kroglo v megli izgubljene svetlobe.

Potem se je spet lotil dela. Kopanje zaklonov so uvedli v enotah šele nedavno. Nekateri so imeli to za neumnost in znak strahu. Taki so plitvo grebli v zemljo. Kdor pa je že doživel topovski ogenj, ta je znal ceniti dostojno luknjo. Vedno, kadar so rili v zemljo, se je Primožu vsilila misel, da kopljejo grobove. „Ne delaj zemlji krivice,“ je mislil. „Zemlja je kakor mati, rani nas, skriva, varuje in vzame v zadnji objem, kjer se spočiješ.” Nekaj metrov desno in levo sta kopala njegova dva pomočnika rezervna gnezda.

Iz teme se je utrgala senca. Prišel je Vojko in ga poprašal, če bo kmalu izkopal luknjo. On si je svojo že. Ponudil se je, da bo pomagal. Vzel mu je lopato in začel grebsti. Primož pa je sedel na zloženo šotorsko krilo in se oddanil. „Dobro je imeti prijatelja, ki je uporen in previden.” Spomnil se je, ko sta bila še dečka. Prvič sta se srečala na kolodvoru, ko sta se šla vpisat v gimnazijo. Njega je peljala mati, Vojka pa sestra. Zvedavo sta se ogledovala od glave do pete, dokler ni sestra nagovorila Primoževa mame in izvedela, da gre tudi on v šolo. Nasmehnila sta se drug drugemu, in bila sta prijatelja. Potem sta se nekaj let skupaj vozila, oba kupovala v bifeju na postaji za pol dinarja kruha in za en dinar salame, ki so ji pravili kilometrska. To je bila malica in kosilo. Tudi tega se je spomnil, da Vojka včasih po nekaj dneh ni bilo v šolo, ker je lovil z očetom po gozdovih, da je bral pod klopijo romane in jih tudi njemu posojal. Posebno rad se je s šolci pretepal in zastavljajal pri pouku vprašanja, ki so zburjala smeh in nejevoljo.

Po strmini, porasli z gladko travo, je prilezel komar dir Orlov in ga zmotil v premišljevanju. Vojko mu je po-

Eleganca in očarljivost

Eleganca, očarljivost in lepota so tri različne telesne lastnosti. Kadar jih ženska zna pravilno uskladiti, je telesno dovršena. Idealna pa je lahko šele tedaj, če telesnim popolnostim doda še moralne in umske sposobnosti.

Lepota in umske sposobnosti so dar narave, medtem ko so druge lastnosti privzgojene, tako očarljivost in eleganca. Že La Fontaine je dejal, da je „elegantna ženska lepša kot lepa.“

Če hočete postati elegantni in očarljivi, morate zavestno preizkusiti svojo osebnost. Pogledajte se tako, kot ste in objektivno ugotovljajte svoje napake in pomanjkljivosti. Pomanjkljivosti, ki jih boste prav gotovo odkrili, vas ne smejo spraviti v obup. Zavedati pa se morate, da so določene stvari, ki jih ne smete storiti in spet druge, ki jih morate upoštevati.

Česa ne smemo? Nikoli ne smemo izbrati obleke, ki nam je bila všeč in kakšni drugi ženski. Prav tako ne smemo nositi oblek kričečih tonov in daleč vidnih le na videz dragocenih ogrlic. Tudi zamenjarjena pričeska, strgane nogavice ali umazana obleka ne bo učinkovala elegantno. Če hočemo biti elegantne, se ne bomo našemile z umetnimi dragulji, čevlji in torbico iz ponarejene krokodilje kože. Rajši bomo obule čevlje iz navadnega usnja, si pripelje okoli vratu vsakdanjo ogrlico in vzele v roke skromno torbico. Tudi lepoticiti se ne smemo preveč kričeče, da ne bi bile videti, kot da bi pravkar stopile s filmskega platna. Res je, da je včasih prenapeto obnašanje v modi, vendar pa se bo večini ljudi zdelo smešno. Ženska, ki bo grdo hodila in se slabo izražala, tudi v najboljši obleki ne bo videti elegantna. Paziti moramo tudi, da ne bomo imele nemožne kombinacije, na primer športne čevlje z večerno obleko, čevlje z visoko peto in kratke hlače, in podobno.

Kaj moramo storiti? Predvsem se moramo obnašati povsem naravno. Ohraniti moramo svojo osebnost in jo podčrtati z neštetimi malenkostmi. Vedno bomo čiste in sveže, tako doma kot na cesti. Tudi perilu moramo posvečati enako pozornost kot tistim oblačilom, „ki se vidijo“. Najnovejšo modo moramo znati prilagoditi svojemu okusu in stilu. Vedno bomo nosile najboljše obleke in če nimamo dovolj denarnih sredstev, bomo pač manj kupovale. Oblečile se bomo tako, kot to zahtevajo okoliščine in naše dolžnosti. Nikoli ne bomo šle na pogreb v svetli obleki ali v večerni obleki na delo. Za delo bomo oblekle delovno obleko, za šport pač športno in za gledališče večerno. Zavedati se moramo, da tudi modni dodatki, tako torbice, čevlji in ogrlice razodevajo našo eleganco. Paziti moramo, da imamo vedno urejeno pričesko, saj ni nič gršega od umazanih kuštravih las zraven lepe obleke. Podnevi se bomo dišavile in lepoticile komaj opazno. Slobodno moramo negovati držo, gibe in glas. Eleganca se ne kaže samo v tistem, kar se vidi, marveč tudi v tem, kako se vidi. Elegantne hoje, govora in držo se moramo naučiti. Res je, da samega glasu ne moremo spreminiti, lahko pa čudovito prevzgojimo ton.

BOLEZNI SRCA

V ordinacijah zelo pogosto srečujemo ljudi, ki pridejo na posvet, ker se bojijo, da so zboleli na srcu. Njihove težave so največkrat v tem, da čutiljo srce. Do tedaj navadno niso imeli posebnih bolezní. Sedaj pa so nenadoma v skrbeh, ker čutiljo močnejše utripanje srca, včasih čutiljo tudi neredno bitje, zdi se jim, da tu in tam kakšen srčni udarec izostane. Največkrat imajo takšne težave, če ležijo in je okrog njih mir, tako da lahko poslušajo lastno bitje srca. Pogostokrat pa jih tišči in zbada pri srcu ali čutiljo močno razbijanje srca, če se vznemirijo ali razburijo.

Poznamo mnogo vrst obolenosti srca. V glavnem pa jih lahko razdelimo na organske in na funkcionalne bolezní. Organsko bolno srce ima bolno srčno mišico, lahko ima okvaro na zaklopkah, bolno notranjo srčno steno ali pa zunanje ovojnice srca. Funkcionalne bolezní srca pa nastanejo brez dejanskih bolezenskih sprememb na samem srcu. Gre le za motnje v ritmu ali pa žume na srcu, ki nastanejo iz drugih vzrokov. Tako lahko nastanejo žumi na srcu pri slabokrvnih ljudeh ali pa pri tistih, ki trpijo za bazedovko. Motnje v ritmu srca pa nastanejo, ker je srce preobčutljivo in reagira tako, da nastanejo neredni udarci srca že, če se človek duševno ali čustveno vznemiri.

Prvo grupo srčnih bolezní, kjer obstajajo organske spremembe na srcu, štejemo za resna obolenja. Drugo grupo, torej grupo funkcionalnih motenj srca, pa ne štejemo med resne bolezní. Tak bolnik ima sicer težave pri srcu, kot so močnejše utripanje srca, težko dihanje, utrujenost, zbadanje pri srcu in druge. Skrbijo ga tudi njegove težave in se boji, da je bolan na srcu, čeprav ni.

V splošnem si lahko zapomnimo sledečo značilnost srčnih bolezní: čim resnejša je srčna bolezen, tem bolj daleč od srca so znaki, ki nas opozarjajo na obolenost srca (otekanje nog, izločanje velikih količin vode ponoči, težko dihanje ponoči, kašelj itd.)

Če ugotovi zdravnik, da ne gre za organsko bolezen srca, potem ne bodite v skrbeh, da ste bolni na srcu, pa čeprav čutilite, da se vam srce „oglaša“.

Pranje v pralnem stroju

Pranje v pralnem stroju je popolnoma preprosto, ko ga dodobra spoznamo. Če pa nismo poučeni o malenkostih, lahko stroj poškodujemo ali si nakoplujemo nepotrebno delo in seveda izgubo časa.

Preden pripravimo perilo za pranje, pregledamo vse gume. Take, ki visijo na zadnjih nitkah, porežemo ali na novo prišijemo. Ko kontroliramo gume, obrnimo še žepce. V njih je pravo skrivališče papirja, gume, lesenih predmetov, žebeljev, kovancev, koščkov gume, zobortrebec, sponk, zaponk itd. V odtočno cev pa ne zalezajo samo ti predmeti. Okvaro lahko prav tako povzroči slabo prišita naramnica, otroški robček, košček gaze, s katero smo bili zavezali okrvavljen otroški prstek. Manjše ožje kose tkanine namreč močna sila stroja vsesa in cev se zamaši.

Ko sortirano perilo vložimo v stroj, se zberimo in pomislimo: smo odprli vodo, če nimamo direktnega priključka, smo izklopili centrifugo, če peremo najlonsko perilo, smo pritrdili odtočno cev v umivalnik ali kad dovolj trdno, da je močan sunek vode, ki pride iz nje, ne bo vrgel po tleh in bo nastala v stanovanju in pri stanovalcu pod nami poplava? Na to moramo paziti še posebno takrat, kadar odhajamo z doma in stroj pere.

Perilo vedno stehtajmo. Premajhna teža povzroča premikanje stroja in dobnjenje, ker se v kepo nagrmađeno perilo premetava sunkovito sem in tja, namesto da bi se enakomerno vrtele.

Posteljino perilo: prevleke za pernice, večje prevleke za blazine in odeje zapnimo, prav tako zašijemo odprtine v prevlekah za odeje. V odprtine se namreč med pranjem naletijo manjši kosi in se stlačeni v kepo slabše perejo.

Perilo stehtamo zato, da lahko odmerimo

pravo količino praška. Če prašek radodarno dodajamo, da bi bilo perilo čim lepše, se prav lahko dogodi, da ne bo dobro izprano. Stroj je namreč prilagojen točni teži perila in praška, ker je po tem preračunana tudi količina vode, ki priteče v stroj. Če dodamo preveč praška, potem moramo ponoviti izpiranje, da ne škodujemo perilu, ki bi bilo lahko preslabo izprano.

Gumb za uravnavanje programov pranja vrtime vedno le naprej. Če bi ga vrteli nazaj, bi zamešali faze pranja in lahko se zgodi, da bi stroj katero preskočil. Strokovnjaki tudi odsvetujejo prekinjanje programov.

Če voda ne odteka, pogledjmo najprej cev, če ni morda prepognjena, pritisnjena, šele potem odprimo filter. Pazimo, da ga namestimo točno v isto mesto nazaj.

Poskusite!

ČRNA REDKEV NA VEČ NAČINOV

Črna redkev tanko olupimo, na ribež naribamo, v kupčkih položimo na že izgotovljeno fižolovo solato. Fižolovo solato pripravimo tokrat brez čebule, po kupčkih redkvice pa pokapljamo bučno olje.

ČRNA REDKEV Z OLJEM: Redkev naribamo kot repo ali pa na tanke lističe, jo posolimo, premešamo, pustimo, da nekaj časa stoji, nato pa jo ozmemo, pokapljamo z navadnim ali bučnim oljem in ponudimo kot malico ali kot sestavni del večerje na mizo.

ČRNA REDKEV Z ZELENOM IN KORENJEM: Redkev, zeleno in korenje naribamo kot repo, lahko pa tudi drobneje — kot hren, solimo, zgotovimo s oljem in kisom in kisel smotan. Tako solato uporabimo tudi za zelenjavni sendvič: rezine kruha namažemo s surovim maslom in obložimo z opisano solato.

ČRNA REDKEV S HRENOM IN SMETANO: Olupljeno redkev naribamo, dodamo naribanega hrena, malo

DROBNI NASVETI

Si boste na pomlad kupili nove čevlje? Pri nakupu jih poskusite stoje, le tako boste najbolje ugotovili, če se vašim nogam prilegajo. Ne kupujte pretesnih čevljev. Prodajalkin „dober nasvet“, češ, da se bodo čevlji kmalu razširili, gre na račun vaših nog, ne pozabite tega!

Naša kuhinjska tehničnica ne bo delovala dobro, če bomo na njej pustile uteži. Boljše tehničnice pa shranimo raje na drugem mestu, ne pa v kuhinji, ker jim sopara škoduje.

Naša telesna višina

Ko se otrok rodi, ni daljši kot pol metra in seže odraslemu človeku komaj do kolena. V prvih 20 letih se človekova višina poveča za več kot trikrat in doseže približno velikost 170 centimetrov. Potem človek raste še naprej, toda veliko počasneje. Šele v 40. letu ima popolno višino in tedaj rasti preneha.

Potem se prične zmanjševati: vsakih deset let za en centimeter. To zmanjševanje nastaja v glavnem zaradi sušenja hrustanca v sklepkih in hrbtnici. Torej med kostmi sklepov in členi hrbtnice so ploščice hrustanca, ki ublažijo trenje med hojo in premikanjem nasploh. Po 40. letu se hrustanec začne postopoma sušiti, kosti se zaradi tega približujejo in zato se višina zmanjšuje.

Res pa je tudi, da se lahko včasih človekova višina tudi poveča. Ko bolnik po daljši bolezní zopet vstane, „zraste“, ker hrustanec ni bil pod pritiskom vretenca in zato raste. To je podobno kavču, ki ima nove vzmeti in bo tako višji, dokler se vzmeti pod pritiskom ne bodo skrčile. Tako se bo tudi hrustanec človeka, ki je ozdravel, kmalu sesedel pod telesno težo. Iz tega razloga smo vsako jutro nekoliko višji kot prejšnji večer in se čez dan zopet zmanjšamo.

solimo, prilijemo kisle smetane, pustimo, da nekaj časa stoji in nato ponudimo. Za spremembo lahko na vrh položite tudi nekaj sardelnih filetov.

GOVEJE LEDVICE V OMAKI

Potrebujemo širi ledvice, 15 dkg olja ali masti, 15 dkg čebule, sol, poper, 2 dkg česna, majaron, 5 dkg moka, juho ali vodo, zelen peteršilj, limonin sok ali kis.

Ledvice zrežemo na majhne rezine. Na razgreti maščobi sprajimo drobno sesekljano čebulo. Ko zarumeni, dodamo ledvice, posolimo, popopravimo in na močnem ognju hitro oprajimo, da jim ohranimo čim več soka. Sprajenim ledvicam dodamo strt česen, majaron, moko, premešamo in še malo prepražimo. Nato zalijemo z juho ali vodo. Vre naj pol ure. Zboljšamo z limoninim sokom ali kisom in po potrebi še osolimo. Jed ponudimo s kuhanim krompirjem, dušenim rižem, polento ali kruhovimi cmoki.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

drznih pa je prodrla čez reko in napadla bližnje položaje.

Zaverovane v medsebojno obstreljevanje je zmotilo hreščanje tanka in kamiona. Pomikala sta se počasi kot dve okorni živali. Na ovinku, kjer je obtičal osebni avtomobil, sta se vozili znašli v navzkrižnem ognju težkih strojníc z obeh strani ceste. Tovornjak je zavozil v strugo, preživeli pa so se poskrili. Oklopnjak je obsul položaje s topovskim ognjem in postal samo toliko, da je zaščitil umik preživelih, potem pa se je umaknil, ker ga je zadela protitankovska puška.

Primož se je boril z nemškimi mitraljezci ob vodi. S Travnikarjem sta morala menjati gnezdo, ker bi jih težka strojnica iz zvonika uničila. Zdaj so pozabili na hlad in na zajtrk, ki ga ne bo, in tudi na kosilo ni nihče več mislil. V idrijski kotlini se je oglasilo topovsko bobnenje. Nemško topništvo je bruhalo v salvah. Granate so plahutale čeznje in eksplodirale po pobočjih. Vedeli so, da tolčejo v slepo, toda kamor koli so tolkli, povsod so bili partizani.

Vodnik Vojko je začetek spopada opazoval z daljnogledom in se trudil, da bi premagal nemir. Puška z velikim očesom mu je ležala ob boku. Leče je skrbno obrisal. Svojim, ki so, ohrabreni nad nemško zmedo, nekaj časa divje streljali, je zaukazal, naj varčujejo z municijo. Vedel je, da na premikajoče cilje na tako daljavo ne bo uspeha. Slutil je, da bodo Nemci napravili izpad.

Ustrelil je le nekajkrat na posadko minometalcev ob cerkvenem zidu, od koder jih je pregnal. Ostal bi rad čimbolj prikrit, toda težka strojnica v zvoniku ga je odkrila. Ko se je dvignil, mu je prst brizgnila v obraz in flesk krogel mu je oglušujoče zazvenel v ušesih. Obrisal si je obraz, ni pa si upal dvigniti glave. Čez čas je snel kapo, jo nataknil na paličico in jo počasi dvigal. Ostro merjen rafal mu jo je zbil v jamo. Pogledal jo je kot obsojenec vrv in negibno obležal. Naj misli Nemec, da ga je pokosil. Čez dolgo časa

se je povalil iz zaklona in se Irkljal nekaj metrov vstran, kjer je imel rezervno gnezdo. Nihče ni streljal nanj. Strojnica iz zvonika pa je prikovala tudi Primoža k tlom, da ni mogel dvigniti glave. Spet je poskusil s kapo. Nič. Potem je z daljnogledom ugledal v levem oknu zvonika senco obraza pod čelado in mitralješko cev. Potisnil je puško predse in prilepil konico v daljnogledu na rob čelade v zvoniku. Po strelu je cev utihnila. Napolnil je in, ko se je čez nekaj časa nad cevjo v zvoniku pojavila nova senca, je spet pritisnil. Zdrsnila je tudi ta. Okolica okna je bila oškropljena, kar je kazalo, da so tudi že drugi zaznali nevarnost v zvoniku in streljali.

Kadar je streljanje nekoliko potihnilo, so slišali Orlova, ki je rjul, naj ustavi ogenj in varčujejo z municijo. Slišala sta tudi krike. Ob težki strojnici je bil nekdo ranjen. Iz postojanke so začeli na pobočje streljati z minometi in s topom. Potem so zaslišali bnenje letala. Štorklja z nemškim križem na oglatih krilih je zdrsula čez položaje in obletela dolino. Zaman so streljali nanjo in preklinjali Lojzka, kot so Gorenjci dali ime nemškimi izvidniškimi letalom te vrste, ki so jih vedno nadlegovala.

Ob podpori minometalskega ognja in brzostrelnega topa so se Nemci prebijali prek reke in se v mrtvem kotu pojavili na senošetih grape, ki jo je zapirala Vojkova skupina. Borili so se s kljubujočo vztrajnostjo in z občutkom, da jih do mraka nihče ne bo pregnal s pobočij.

Desno od njih so na pobočjih sosedne čete topovske granate zažgale kozolec in hišo. Gorelo je z visokim, svetlim plamenom. Črn steber dima je naznanil hribovju prve sledove boja. Kmalu je zagorelo tudi na drugih straneh.

Potem so slišali močno streljanje tudi na položajih bataljona brigade Janka Premrla-Vojka. Pokanje se je po gozdu sumljivo naglo približevalo. Nemci, ki so napadali od reke, so se oglašali z jodlanjem in zmerjanjem. Primož

jih je držal na robu senošeti. Ko le niso mogli naprej, so poiskali gnezdo in zahtevali, da ga minometalec uniči. Prve mine so eksplodirale spodaj na lažnem položaju, vendar so udarjale tako blizu, da je do njih priletelo kamenje. Po minometalskem ognju so Nemci spet napadli vod, ki jih je pa ponovno odbil. Šele sedaj so odkrili Primožovo gnezdo in začeli ponovno streljati nanj. Prva mina je padla pod položaje, druga pa je že zelo blizu eksplodirala s slepečim treskom. Železje je zažvenketalo po drevju.

Vojka je stresal mraz, kaplje potu so mu zalivale oči. Preskočil je v zaklon k Primožu in zarjul: „Vsi za mano, fantje! Pod skalol! Pognali so se za njim, popadali pred naravno jamo in se splazili vanjo. Takrat je tretja mina udarila na rob. „Zdaj nas imajo! Vsi odprite usta!“ Drgetaje so čakali. Prej ko so minometalci streljali na druge cilje, so poslušali plahutanje min, zdaj pa niso slišali niti ene. Eksplozije, ki so si druga za drugo sledile, so jim napolnile oči z rumenim in rdečim ognjem, nosnice z zadušljivim smradom, prst in kamenje pa je neslo celo v luknja. Treski so grmeli po glavah, kot bi tolkel z gorjačami. Kamenje in železje je nenehno žvenketalo. Strah je svedral v prazne trebuhe in slisnil možgane v hladno, mrtvo kepo. Nihče ni vedel povedati, koliko min je udarilo, samo bobnenja ni bilo konec. Le to so vedeli, da nanje tolčeta dva minometalca, da pa v neskončnost ne bosta.

Ko so eksplozije prenehale, se nekaj časa ni nihče ganil. Omamljeni so ležali, kot bi jim odmrli udje. Od zunaj so prihajali bolestni kriki ranjenca. Eden od njih, ki mu je kovina raztrgala telo, je umiral. Primož je dvignil glavo. Zagledal je svoje staro drevo okleščeno in razsekano. Nizko pri tleh se je sukljal črn dim. Obšla ga je tesnobna žalost in se prelila v mržnjo. Spodaj so zaslišali kratka, surova povelja.

(Se nadaljuje)

Poglej jih pa se izjoči, — se je smehljaj Smalley, — štiri lepote z leve na desno.

Pokazal je karte in njegova roka se je stegnila čez mizo in pograbila denar. Zmagovalec se je zadovoljno smehljajal.

Na začetku igre Irvingu Randellu Smalleyjevo smehljanje ni bilo nepoli. Nasprotno, bilo mu je simpatično, ker nikoli ni šlo na tuj račun. Človek je bil pač take narave in ljudje, ki so vedno nasmejani, ne morejo drugemu storiti zla. S Smalleyem sta bila celo prijatelja. Karkoli sta se srečala zjutraj v dvigalu pri firmi, kjer sta delala, se Smalley nasmehnil: — Kako kaj je zakon, Irv? Kako ženka? — Še le sedaj, ko je izgubil ves denar do zadnjega, torej vso tedensko plačilo, se je Irvu zdelo, da se Smalley ne sme iz navade, ampak da se mu posmehuje. Ostal je brez prebite pare.

— Kakor je prišlo, tako je odšlo, — je dejal in skušal zaigrati ravnu dušnost. — Prihodnji petek je spel izplačilo.

— Malo sva se spozabila, — je dodal Smalley, — včasih se zgodi. — Pozdravi Franco v mojem imenu, — mu je dejal Smalley.

— Ime ji je Francis.

— Dobro, dobro, lahko noč! Videli se bomo.

Ni videl njegovega obraza, a vedel je, da se Smalley nasmeha.

Na poti je razmišljal o tem. Nato se je spomnil Francis in prevzela ga je jeza. Kako ji bo pojasnil, zakaj nima tedenske plače? Z nasmehom ali resno? Ne, ne bo veljalo, Francis ni naivna. Kako naj ji pove, kaj se je zgodilo? Začelo se je z brezskrbnim pozivom na kegljišče, nato pa je nekdo predlagal, naj gredo še v Smalleyjevo stanovanje.

— Lahko bi dejal, da sem denar izgubil po poti, — je razmišljal Irv.

— Ne, tudi to ne bo zaleglo. — Idejal Prav tako bo storil. Dejalo bo, da so ga napadli, omamili in oropali. Take stvari se dogajajo drugim, zakaj se ne bi tudi njemu. Ulice so samotne, neosvetljene, lo-povov pa je dovolj.

Namesto da bi odšel domov, je zavil po prečni ulici proti bloku skoraj podobnih družinskih stanovanj, v katerih še ni bilo stanovanj. Pločnik je bil tudi razkopan in cevi. Razpel si je ovratnik in odblaten. Razpel se je v srajce. Sklonil se je in trgalo gumb s srajce. Sklonil se je in trgalo pomočil roko v blato. Kljub hladnemu vremenu se je potil od strahu, da ga ne bi kdo opazil. Blato si je razmazal po obrazu in obleki. To je bilo dovolj.

V stanovanje je stopil z majavim korakom.

— Irving! — Francis je tekala okoli njega kakor mali okoli otročka. — Kaj se ti je zgodilo? Kje si bil?

S prijatelji, — je odgovoril s slabotnim glasom. — Po kegljanju sem krenil domov. V nekem mrčnem kolu je skočil name neki mladoletnik.

— O bog! Si ranjen?

— Ne, ne. Dobro mi je. Odneseš pa je mojo denarnico s plačo.

Dovolil ji je, da ga je peljala do stola v kuhinji. Bila je majhna in nežna kot vrabec, roke pa so ji nadomdale moč. Strmela je vanj in ni skrivala solz.

— Prav skrbi me denar, Irv! Glavna je, da si živ in zdrav. Zakaj ni prišla policija? Zakaj ti niso pomagali?

— Nikogar ni bilo v bližini. Lahko bi bil dobil nož v hrbet.

— Jutri ne pojdi v službo. Menda bodo lahko en dan brez tebe. Odpočij si.

— Jutri se bom počutil popolnoma v redu, Francis, verjemi mi. Kaj pa bova sedaj sedem dni brez denarja?

— Se bova že znašla. Prihranila sem nekaj dolarjev. Ni mnogo, pa bo žel! — Pobožala ga je po laseh.

— Ubogi moj ljubil! Pojdi, okopaj

HENRY SLESAR

Sreča pri igri

se, jaz pa ti bom pripravila mleko, nato bova poklicala policijo.

— Zakaj? Saj sploh nisem videl napadalca.

— To ni važno. Mar ne veš, da je to najina dolžnost, da napad prijaviš? Ne moremo kar tako mimo drznega napada na mirnega državljanca. Hočeš, da to storim jaz?

— Ne! — Njena prefirana skrb mu je šla na živce. — Končana zadeva. Nikoli ga ne bodo prijeli...

— Razdražen si, dragi, — ga je mirila Francis. — Okoplji se, pa se bova potem pogovarjala.

Celih 10 minut je stal pod prho z vročo vodo. Trudil se je, da se ne bi gledal v ogledalu, pa mu je pogled uhajal tja.

— Kakšna umazana goljufija! — se je rogal samemu sebi. — Umazana ali čista, drugače nisem niti mogel niti znan.

Razmišljal je o možnostih. Če pokliče policijo, ga lahko njihovo križno zasliševanje zmede in potegne še bolj globoko. Če pa je ne pokliče, bo to storila Francis. S policiji bo že nekako prišel na kraj. Toda zdelo se mu je, da žene predirne oči berejo njegove misli in da ona podzavestno slutiti, da nekaj ni v redu.

— Torej? — ga je vprašala, ko se je vrnil v kuhinjo. — Boš poklical policijo, Irv?

— Seveda, ravno sem se pripravil.

Vstal je in dvignil slušalko. Dežurni narednik ga je obsul s kopico vprašanj: kdaj se je zgodilo, ali lahko opiše napadalca, koliko denarja mu je vzela... Po vsem tem sta se mu zdela napad in tatvina popolnoma resnična, kot da sta se zares zgodila. Ko mu je narednik dal zvezo še s poročnikom Dickso-

nom, je znal zgodbo že brez napake ponoviti.

— Ali lahko privede k nam? — je vprašal častnik v trenutku, ko se je tega najmanj nadejal. — Kaže, da smo prijeli vašega napadalca. Moramo vaju soočiti.

— Nisem vas razumel. — Jezik se mu je zapletal. — Dobro, dobro... Prišel bom.

Počutil se je kot kriminalca, ko je stopil v policijsko postajo. Dežurni ga je odpeljal v sobo, kjer je na leseni klopi sedel deček v usnjeni jopi in v ozkih hlačah. Imel je plave lase in kljub cigareti med ustnicami je bil blede in prestrašen.

— Prijeli smo ga na vašem koncu, in to približno v času, ko pravite, da so vas napadli, mu je pojasnil dežurni. — Dobro si ga oglejte.

— Bila je tema. Nisem videl za prst pred nosom.

— Vseeno. Imamo druge dokaze. Koliko denarja je bilo v denarnici?

— Približno 96 dolarjev.

— Pri njem smo jih našli 92. Ostanek je gotovo že potrošil.

Šla sta ven in stopila v pisarno poročnika Dicksona.

— Mister Randall, nimam pravice, toda prosil bi vas za uslugo, — je dejal častnik. — Gre za tega dečka. Dobro ga poznam. V slabi družini je, pa mu je šele 15 let. Kljub temu — to je bila njegova prva tatvina. Morda mu moramo ponuditi priložnost.

— Kaj želite od mene?

— Če ste me razumeli, boste pozabili na ta dogodek. Odstopite od tožbe. Prestrašil bom fanta, in to bo morda zadostovalo. Seveda je to samo moj predlog. Lahko napravite, kakor želite.

— Strinjam se, — je odgovoril Irv veselo. — Naj bo, kakor da se ni nič zgodilo.

Drugo jutro je na poti v službo dolgo premišljeval o fantu. Prišlo je tako, da je vzel pravzaprav njegov denar in da sedaj ni samo goljuf, ampak tudi tat. Morda je fant nosil denar, da bi plačal davek ali račun pri zdravniku? Fant zdaj gotovo premišljuje: „Kaj pomaga biti pošten? Med nepoštenimi je pač treba biti nepošten.“

V liftu se je Smalley spačil:

— Kakšna noč! Razšli smo se, brž ko si ti odšel. Neki huligan me je napadel.

— Šališ se.

— Oropal me je do zadnjega centa.

— Si prijavil?

— Zakaj? Takšnih je na stolice v mestu, Irv. Mi lahko posodiš kak dolar do prihodnjega tedna?

— Rad bi, toda saj veš, da ste me sinoči obrali do kosti, — si je odahnil Irv Randall. Vrhu tega sem oženjen človek.

Smeh stoletij

Nadobudni pesnik je poslal Lichtenbergu debel zvezek „Pomladnih pesmi“ v oceno. Obenem ga je prosil, naj napiše priporočilo, da bi mu jih tiskali. Ko je čez nekaj časa prišel h kritiku, je samozavestno vprašal:

„Ali niso moji verzi res posrečeni in nežni kakor pomladi?“

Kritik mu je odgovoril:

„Preveč so nežni, moj fant. Bojim se, da ne bodo prenesli ne prvega sončnega žarka, ne pritiska tiskarskega stroja.“

K pruskemu ministru Hardenbergu je prišel prosilec, ki je imel smolo, da je bil funkcionar prav tisti dan silno zaposlen. Vendar je vztrajal in vztrajal, da bi ga minister sprejel. Nazadnje je vratarju dejal, da bo nekaj minut eno samo besedo. Tedaj ga je minister sprejel.

„Dobro,“ je rekel, „toda samo eno besedo.“

Prosilec je hip premišljeval, nato pa pomolil prošnjo pred ministru in rekel:

„Počpis!“

Hardenberg je prošnjo ugodil.

Leta 1812, ko so se Napoleonove vojske valile preko Nemčije v Rusijo, so se mnogi bali, kaj bo potem, ko se bodo vsi ti ljudje vračali domov. Goethe, ki je nekje slišal tako jadikovanje je dejal:

„Počakajte najprej, da boste videli, koliko jih pride nazaj!“

Ustavni zakon za južne Tirolce

Manjšina, ki je večina, bo avtonomno upravljala bocensko pokrajino

Mariborski „Večer“ je objavil daljši članek o problematiki Južne Tirolske, ki ga je napisal večletni poslanec deželnega zbora Furlanijo-Juljske krajine dr. Karel Šiško. V članku so ugotovitve, zanimive ne le za južne Tirolce, marveč sploh za vsakega, ki se bavi z manjšinskimi vprašanji. Zato članek ponatiskujemo tudi v našem listu.

Uredništvo

Postopek za popolno uresničenje tega največjega koraka bo še dolgotrajen, ker je posebni statut avtonomne dežele Trident-Zgornje Poadižje ustavne narave in mora vsaka njegova sprememba prehoditi štiri stopnje: poslansko zbornico, senat, po najmanj šestih mesecih pa ponovno oba. V najboljšem primeru bodo torej spremembe posebnega statuta začele veljati nekje jeseni 1971.

Predvidene in z izglasovanjem v poslanski zbornici že sprejete spremembe posebnega statuta avtonomne dežele Trident-Južna Tirolska, kot se bo po novem imenovala dežela pod Brennerjem, zadevajo skupaj 66 sprememb od približno sto členov prejšnjega statuta z dne 26. februarja 1948. Vse to pomeni, da je ustavni zakon, ki ga je izglasovala poslanska zbornica 23. januarja letos, popolnoma spremenil vsebino in kvaliteto deželne avtonomije v bocenski tridentinski pokrajini in sprejel vse zahteve, ki jih je vseboval „paket za Južno Tirolsko“.

Ta „paket“ je sad trinajstletnih prizadevanj treh subjektov: italijanske države, avstrijske države in predstavnika nemške manjšine — Südtiroler Volkspartei. Paket so na podlagi formalnih sklepov odobrili med novembrom in decembrom 1969 vsi trije subjekti — avstrijski parlament, italijanski parlament in kongres Südtiroler Volkspartei.

NEKAJ ZGODOVINSKIH DEJSTEV

Pred kratkim orisom sprememb, ki so se izrazile v „južnotirolskem paketu“, je nujno poudariti nekaj zgodovinskih dejstev.

V okviru pogajanj za mirovno pogodbo z Italijo je Avstrija postavila leta 1946 zahtevo po vrnitvi Južne Tirolske. Zaradi šibkega mednarodnega položaja Avstrije, priznanja „sobojevnosti“ Italiji po letu 1943 in predhodnih dogovorov veselil na mirovni konferenci v Parizu niso upoštevali te avstrijske zahteve in so predstavniki veselil predlagali tako Dunaju kot Rimu, naj v okviru obstoječega ozemeljskega stanja uredita zadevo tako, da bodo zagotovljene določena avtonomija bocenske pokrajine in določene pravice njenega nemškega prebivalstva.

Sporazum de Gasperi-Gruber z dne 5. septembra 1946 je bil sad bilateralnih pogajanj. Zagotavljal je nemškemu prebivalstvu bocenske pokrajine določene enakopravne pravice, nemško šolo, povratek optantov iz časa Hitlerjevega rajha, ukinitvev nekaterih fašističnih zakonov v zvezi s priimki, krajevnimi imeni in nagrobnimi spomeniki na pokopališčih ter uporabo nemškega jezika.

Spričo še vedno obstoječe koalicije antifašističnih strank, ki so se udeležile odporniškega gibanja, so pojmi o enakopravnosti državljanov nemškega jezika prišli tudi v posebni statut avtonomne dežele Trident-Zgornje Poadižje, ki je bil sprejet 31. januarja 1948 in začel veljati 26. februarja 1948. A že pri razmejitvi nove avtonomne dežele so se italijanski politiki, zlasti še krščanski demokrati de Gasperija, pokazali veliki makavelisti.

Sporazum de Gasperi-Gruber je predvideval za ozemlje, kjer živijo prebivalci nemške narodnosti, posebno avtonomijo, ni pa natančno določal meje predvidenega ozemlja. Zato so italijanski vodilni krogi izigrali prebivalstvo nemške narodnosti s tem, da so ustanovili deželo iz dveh pokrajin: bocenske, kjer je nemška narodnost imela dvetretjinsko večino, in tridentinske, kjer je bilo poleg nekaj majhnih nemških „izrastkov“ vse prebivalstvo italijanske narodnosti. Nova dežela je že pri izhodišču bila v rokah italijanske večine.

ŽE DOSLEI: ŠIROKE KRAJEVNE PRISTOJNOSTI

Kljub temu pa so tako avstrijski politiki kot voditelji Südtiroler Volkspartei, ki je od leta 1945 združevala v svojih vrstah prebivalstvo nemške narodnosti, z odobravanjem pozdravili italijansko „izpolnitev“ pariškega sporazuma, ker so menili, da je bila deželna ureditev takšna, da je dovoljevala veliko avtonomijo južnim Tirolcem. Avtonomna dežela Trident-Zgornje Poadižje je namreč imela posebno ureditev, saj je uvažala v italijansko pravno ureditev ne samo deželno, temveč tudi pokrajinsko zakonodajno pravno moč. V resnici sta obe pokrajini — Bocen in Trident — dobili zelo široke pristojnosti v krajevnem merilu. Med te pristojnosti pa so sodile velike možnosti na jezikovnem, šolskem, kmetijskem, obrtniškem, turističnem in občinskem področju.

Vse bi lahko poteklo v najboljšem redu, zlasti še, ker je več let prevladovala hegemonija krščanske demokracije v tridentinski in Südtiroler Volkspartei v bocenski pokrajini ter dvostranska hegemonija na deželni ravni, če ne bi bil poseben statut kot „devirvani“ zakon odvisen od izvršilnih določb rimske vlade. Iz najrazličnejših vzrokov, predvsem pa zaradi poslabšanja položaja v svetu in frontalnih spopadov v notranjosti Italije, se Rim ni hotel odreči nobeni funkciji, posebno ne na mejnih področjih. Zato posebni statut ni dobil svojih izvršilnih odločb; Rim je onemogočil funkcioniranje vseh členov posebnega statuta v zvezi z narodnostnimi pravicami, začeli so politiko utesnjevanja avtonomije.

Desničarske sile so pričenjale dobiti moč, ponovno se je pojavil nacionalizem, italijansko prebivalstvo iz notranjosti Italije se je spet pričelo naselevati v bocensko pokrajino. Vse to je rodilo odpor politične in gospodarske narave pri nemškem prebivalstvu, ki je bilo zaradi politike Rima in zaradi politike same Südtiroler Volkspartei potisnjeno v „geto“ kmetijskega „majorasca“, turistične in obrtniške dejavnosti ali pa se je izseljevalo v Avstrijo in Zahodno Nemčijo.

DVA POMEMBNA ZUNANJEPOLITIČNA DEJAVNIKA

Poleg tega sta se izrazila še dva zunanjepolitična faktorja: Zahodna Nemčija je začela doživljati svoj gospodarski čudež in se je vključila v atlantski pakt, Avstrija pa je podpisala državno pogodbo in je bila skupaj z Italijo decembra 1955 sprejeta v OZN. Specifična teža tako Avstrije kot Zahodne Nemčije v Evropi je zrasla; zaradi tega je objektivno zrasla tudi specifična teža južnih Tirolcev. V tistem obdobju okrog leta 1955 je SVP prekinila sodelovanje s krščansko demokracijo; vse bolj je bilo slišati glasove protesta proti italijanski politiki. Postopoma se je položaj na Južnem Tirolskem toliko poslabšal, da je v bocenski pokrajini ustvaril ozračje obsednega stanja; to so še stopnjevali bombni atentati na objekte in ljudi.

Avstrija je obtožila Italijo, da ne spoštuje sporazuma de Gasperi-Gruber, ki ni imel le pečata bilateralne, temveč tudi mednarodne pogodbe, saj je bil priložen kot sestavni del k mirovni pogodbi z Italijo. Zaradi tega mednarodno veljavnega dokumenta je lahko Avstrija stopila pred OZN in vložila pritožbo proti Italiji zaradi kršitve mednarodne obveznosti.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 — 6.30 — 8.00 — 10.00 — 13.00 17.00 — 19.00 — 20.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevno oddaje: (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže — 5.30 Kmetijska oddaja — 5.33 Ljudske viže — 5.40 Jutranja opažanja — 5.43 Pisane jutranje melodije — 6.00 Jutranja gimnastika — 6.35 Glasba in dobri nasveti — 6.45 Deželni razgled — 7.00 Glasbeni mozaik — 7.45 Lokalna poročila — 8.05 Godba na pihala — 8.15 Oddaja za ženo — 9.00 Za prijatelje stare glasbe — 10.05 Operetni koncert — 11.25 Oddaja za podeželje — 11.45 Za avtomobiliste — 13.05 Deželni razgled — 13.30 Glasba po kosilu — 13.45 Slovenska oddaja — 15.30 Še vedno priljubljeno — 16.15 Ženska oddaja — 18.10 Odmev časa — 18.40 Šport — 18.45 Note in beležke — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda — 19.05 Zabeležite si — 19.35 Melodija in ritem — 20.05 Deželna poročila — 22.10 Šport iz vsega sveta.

Sobota, 15. 3.: 5.05 Ljudske viže — 7.55 Naš hišni vrt — 10.00 Iz opernega sveta — 11.00 Naša lepa domovina — 13.50 Za zbiralce znamk — 14.00 Zabavni koncert — 15.30 Voščila — 17.10 Apres-ski-party — 18.00 Mala silitistična parada — 18.40 Umetnostna in kulturna kritika — 20.10 Od melodije do melodije — 21.00 V čarobni deželi Ferdinanda Raimunda — 21.30 „Kabinet doktorja Nonsena“, satirična oddaja — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 14. 3.: 6.10 Igra na orgle — 7.40 Veselo nedeljsko jutro — 8.05 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Kaj je novega — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 Otroška oddaja — 16.30 Glasba bratov Schrammel — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Majhen večerni koncert — 18.30 Pogovor o umetnosti — 18.45 Otroški zbori — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Deželni razgled — 20.10 Avstrijska rally — 21.15 Zveneča Avstrija.

Ponedeljek, 15. 3.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Pravljice iz vsega sveta — 10.00 Mirovne pogodbe brez miru — 10.45 Nobelovi nagajenci odkrijejo atom — 11.00 Ljudska glasba — 14.30 Knjižni kotiček — 15.00 Komorna glasba — 16.15 Kako je z vašim proračunom? — 16.30 Otroška oddaja — 18.00 Oddaja kmetijske zbornice — 19.15 In ljudje so tako prijazni — 20.10 Avstrijske radijske igre po letu 1945 — 21.05 Ljudska glasba.

Torek, 16. 3.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Dežela ob Dravi — 10.00 Šolska oddaja — 10.20 Majstri glasbe v ogledalu svojih del — 10.45 Dobrotniki človeštva — 11.00 Ljudska glasba — 14.30 Za

Iščem mizarja

za lepa dela. Dobra plača s stanovanjem. — Ponudbe na naslov: Tischlerei KONEC, 9560 Feldkirchen, Tel. 0 42 76 — 21 53.

mladino — 14.45 Ljudska prosveta na Koroškem — 15.00 Ljudska glasba — 16.15 Kako je z vašim proračunom? — 16.30 Za otroke — 18.00 Oddaja sindikalne zveze — 19.15 In kaj pravite vi? — 20.10 Orkestrski koncert.

Sreda, 17. 3.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Zgodovina v književnosti — 9.30 Vesele note — 10.00 Gledališče in koncert — 11.00 Ljudska glasba — 14.30 Koroški visokosolski obzornik — 16.15 Kako je z vašim proračunom? — 16.30 Operetni koncert — 17.15 V dunajski kavarni — 18.00 Oddaja industrije — 19.20 Jezik domovine — 20.10 Domovina Avstrija — 21.00 Za prijatelja planin — 21.15 Staroavstrijska silkanica.

Četrtek, 18. 3.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Vesele note — 10.00 Slavne žene svetovne zgodovine — 10.45 Avstrijska zgodovina v dokumentih — 11.00 Ljudska glasba — 14.45 Zabeleženo na koroških cestah — 15.00 Diletto musicale — 16.15 Kako je z vašim proračunom? — 16.30 Za otroke — 17.15 Operetni in zabavni koncert — 17.50 Kako dela naše pravosodstvo? — 18.00 Oddaja obrtnega gospodarstva — 19.15 Na obisku pri koroških zborih — 20.10 Koroški hišni koledar — 21.15 Iz domačega glasbenega ustvarjanja.

Petek, 19. 3.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Zbrane violinske sonate — 9.30 Klavirsko delo Roberta Schumanna — 10.20 Koristne in škodljive živali — 11.00 Ljudska glasba — 14.30 Koroški profil — 14.45 Koroški avtorji: Kristina Lavant — 15.00 Nova zbornica glasba iz Avstrije — 16.15 Žena v kmetijstvu — 17.10 Glasba za konec tedna — 18.00 Oddaja delavske zbornice — 19.15 Veselo in zabavno — 20.10 Zveneča alpska dežela — 21.10 Pogovor čez mejo — 21.40 Poskočno zaigrano — 22.25 Preko meja.

Slovenske oddaje

Sobota, 15. 3.: 9.00 Za jugoslovanske delavce v Avstriji — Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 14. 3.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 15. 3.: 13.45 Informacije — Za našo vas.

Torek, 16. 3.: 13.45 Informacije — Športni mozaik — Popevke za mlade — Cerkev in svet.

Sreda, 17. 3.: 13.45 Informacije — Umetne pesmi — Kulturna panorama.

Četrtek, 18. 3.: 13.45 Informacije — Oton župančič: Veronika Deseniška (prvo in drugo dejanje).

Petek, 19. 3.: 13.45 Informacije — Iz ljudstva za ljudstvo.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 — 5.00 — 7.00 — 8.00 — 9.00 — 11.00 — 12.00 — 13.00 — 14.00 — 17.00 — 18.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 4.30 Dobro jutro — 5.30 Danes za vas — 5.45 Informativna oddaja — 6.00 Jutranja kronika — 6.30 Informativna oddaja — 7.25 Pregled sporeda — 7.45 Informativna oddaja — 10.00 Danes popoldne — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priprava čaja vam — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.00 Lahko noč otroci — 19.10 Obvestila — 19.30 Radijski dnevnik — 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 15. 3.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tehnik — 9.35 Z orkestrom Paul Mauriat — 12.10 Simfonični orkester Jugoslovanske RTV — 12.40 Poje tenorist Rudolf Franci — 14.10 Glasbena pravljica — 14.30 Od vasi do vasi

— 15.40 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 16.40 Dobimo se ob isti uri — 17.10 Gremo v kino — 18.15 Glasbeni romantiki in Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.45 S knjižnega trga — 19.15 Ansambel Lojzeta Slaka — 20.00 Nove melodije — 21.15 Parada zabavne glasbe — 22.20 Oddaja za naše izseljenke — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 14. 3.: 6.00 Dobro jutro — 6.50 Danes za vas — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska šola za otroke — 8.42 Iz slovenskih orkestralnih skladb za mladino — 9.05 Koncert iz naših krajev — 10.05 Še pamnite, tovariši — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.30 Nedeljska reportaža — 13.50 Z domačimi ansambli — 14.05 Vedri zvoki s pihalnimi orkestri — 14.30 Humorska tedna — 14.50 Mandoline in godala — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 17.05 Iz opernega sveta — 17.30 Ribič in njegova duša, radijska igra — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Zabavno glasbena oddaja — 22.20 Zaplešite z nami.

Ponedeljek, 15. 3.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Cicibanov svet — 9.40 Pojota Marjana Deržaj in Lada Leskovar — 12.10 Igor Stravinski: Petruška, baletna suita — 12.40 Igrajo veliki pihalni orkestri — 14.10 Iz del mojstrov lahke glasbe — 14.35 Voščila — 15.40 Poje moški zbor iz Mirna pri Novi Gorici — 16.40 Iz opernih odrov — 17.10 Penedeljkovo glasbeno popoldne — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Ansambel Dorka Škobernetna — 20.00 Richard Wagner: Majstri pevci nürberški, opera — 22.15 Za ljubitelje jazza — 23.15 Igramo za ples.

Torek, 16. 3.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 — 9.35 Črnogorske in hercegovske narodne pesmi Glasbena matineja — 9.05 Zivalstvo v alpskem svetu — 12.10 Iz Kogojevih opere „Crne maske“ — 12.40 Melodije iz filmov — 14.10 Glasbena tribuna mladih — 14.40 Mladinska oddaja — 15.40 Revija slovenskih baritonistov — 16.40 Rad imam glasbo — 17.10 Popoldanski simfonični koncert — 18.15 V terek nastopit — 18.45 Poša sodobne medicine — 19.15 Ansambel Rudija Barborčerja — 20.00 Prodajalna melodij — 20.30 Od premiere do premiere — 21.30 Lahka glasba — 22.15 Glasba evropskega srednjega veka — 23.15 S popevkami po svetu.

Sreda, 17. 3.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Opera matineja — 9.05 Za mlade radovedneže — 9.20 Iz glasbenih šol — 9.40 Poja Majda Sepe, Irena Kohant, Ditka Haberl, Arsen Dedič in Vice Vukov — 12.10 Cellist Pierre Fournier — 12.40 Lepe melodije — 14.10 Koncertni valčki — 14.35 Voščila — 15.40 Iz popularne jugoslovanske simfonične literature — 16.40 Plesni orkester RTV Ljubljana — 17.10 Jezikovni pogovori — 17.25 Naša glasbena galerija — 18.15 Iz Gluckove opere „Orfej in Evidika“ — 18.40 Naš razgovor — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 22.15 Teden jazza — 23.05 Panorama sodobne francoske lirike — 23.15 Popevke jugoslovanskih avtorjev.

Četrtek, 18. 3.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Pojo in igrajo znani ansambli — 12.10 Iz Donizettijevih opere „Don Pasquale“ — 12.40 Od vasi do vasi — 14.10 Kaj poje mladi pevci po svetu — 14.45 Mehurčki — 15.40 Madžarske melodije — 16.40 Portreti skladateljev zabavne in lahke glasbe — 17.10 Koncert po željah poslušalcev — 18.30 Lepe melodije — 18.45 Naši znanstveniki pred mikrofonom — 19.15 Ljubljanski jazz ansambel — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.15 Iz sodobne češke glasbe — 23.30 Ameriške popevke.

Petek, 19. 3.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Opera matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Slovenske narodne v priredbi L. M. Škerjanca — 12.10 Beethovne klavirske miniaturre — 12.40 Z ansablom Lojzeta Slaka — 14.10 Izvajalci skladb za mladino — 14.35 Voščila — 15.30 Napotki za turiste — 15.40 Uverture Ludwiga van Beethovna — 16.40 Rad imam glasbo — 17.10 Človek in zdravje — 17.20 Operni koncert — 18.50 Ogledalo našega časa — 19.15 Ansambel Beneški fantje — 22.00 Naj narodi pojo — 20.30 „Tóp pops 13“ — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Beseda in zvoki iz logov domačih — 23.15 Jazz pred polnočjo.

Avstrija 1

Sobota, 15. 3.: 14.00 Evropsko prvenstvo v lahki atletiki — 15.40 ORF-koncert — 16.20 Za otroke — 16.45 Pika Nagovičica — 17.15 Za družino — 18.00 Tedenki obzornik — 18.20 Otrkom za lahko noč — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 šport — 20.15 Rudi-Carrell-Show — 21.15 šport in hokejska tekma Avstrija-Italija — 22.15 Čas v sliki — 22.30 Črno ogledalo, psihološki kriminalni film.

Nedelja, 14. 3.: 8.00 Evropsko prvenstvo v lahki atletiki — 14.30 Za otroke — 14.50 Zdranje za ladjo Odiseja — 15.20 Filpper — 15.45 Kontakt — 16.15 Brež nagobčnika — 17.05 Svetovno hokejsko prvenstvo: Poljska-Avstrija — 18.20 Otrkom za lahko noč — 18.25 Bonanza — 19.15 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.45 šport — 20.15 Zgodba apostolov — 21.15 Čar glasu: Gundula Janowitz — 22.10 Čas v sliki — 22.25 Iz moje knjižnice.

Ponedeljek, 15. 3.: 18.00 Znanje aktualno — 18.20 Otrkom za lahko noč — 18.25 Silke iz Avstrije — 18.50 Pogled okoli sebe — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 šport — 20.15 Kobra prevzemite — 21.00 V boksah — 22.00 Čas v sliki — 22.15 Post scriptum.

Torek, 16. 3.: 18.00 Angleščina — 18.20 Otrkom za lahko noč — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Zahodno od Santa Fe — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 šport — 20.15 Prostor za živali — 21.00 Veliki zvon — 22.15 Čas v sliki.

Sreda, 17. 3.: 10.00 Kaj morem postati — 10.30 Avstrijski iznajditelji — 11.00 Črno ogledalo — 16.30 Za otroke — 17.10 Mala risarska šola — 17.35 Lassie — 18.00 Francoščina — 18.20 Otrkom za lahko noč — 18.25 Silke iz Avstrije — 18.50 Ena preveč v Tourlezah — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 šport — 20.15 ORF-report — 22.25 Čas v sliki.

Četrtek, 18. 3.: 10.00 Kaj morem postati — 10.30 Neznano sosedstvo — 11.00 Ameriška literatura — 11.30 Rimska zgodovina — 12.00 Nova Zelandija — 18.00 Italijanščina — 18.20 Otrkom za lahko noč — 18.25 športni mozaik — 18.50 Ni zadeva za FBI — 19.16 Pre-

Načrtno varčevanje pot do lastnega doma

Lani so avstrijske gradbene hranilnice, štiri po številu, izplačale za gradnjo ali opremo stanovanjskih hiš oz. lastninskih stanovanj lepo vsoto 4,9 milijarde šilingov. Dobro tretjino, namreč 1,9 milijarde šilingov ali 38,86% je izplačala samo gradbena hranilnica, ki deluje v okviru avstrijskih hranilnic. S sredstvi te gradbene hranilnice je bilo doslej zgrajenih že 62.194 stanovanjskih hiš ali lastninskih stanovanj.

Pri gradbeni hranilnici avstrijskih hranilnic je bilo lani sklenjenih okroglo 52.000 novih pogodb s skupno pogodbeno vsoto 8.825 milijonov šilingov. V primerjavi z letom 1969 pomeni to pri številu pogodb porast za 21,5 odstotka in pri pogodbeni vsoti za 37,8%. Bilančna vsota je ob koncu lanskega leta presegla že 6 milijard šilingov.

Na Koroškem je bilo pri omenjeni gradbeni hranilnici lani sklenjenih 2495 novih pogodb s skupno pogodbeno vsoto 463.471.000 šilingov; pri številu pogodb je porast znašal 9% in pri pogodbeni vsoti 31%. Samo na Koroškem je bilo s sredstvi te hranilnice do konca leta 1970 zgrajenih 3.669 stanovanjskih hiš ali lastninskih stanovanj.

Ze te številke jasno kažejo, da je načrtno varčevanje najboljša pot do lastnega doma.

gled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 šport — 20.15 Gara skušnjave — 21.55 Čas v sliki.

Petek, 19. 3.: 10.00 Instrumenti tehnike — 11.00 V boksah — 12.25 Smučarski poleti v Kulmu — 16.00 Svetovno prvenstvo: Sovjetska zveza-Zahodna Nemčija — 18.20 Otrkom za lahko noč — 18.25 Silke iz Avstrije — 18.41 Oddaja Industrije — 18.50 Bunny in njegovi tovariši — 19.16 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 šport — 20.15 Komisar — 21.15 Aktualni dogodki — 22.15 Čas v sliki — 22.35 Svetovno hokejsko prvenstvo: Češkoslovaška-Amerika.

Avstrija 2

Sobota, 15. 3.: 18.30 Svet knjige — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Družabno nezrelo — 22.15 Telereprize.

Nedelja, 14. 3.: 18.30 Iz moje knjižnice — 19.00 Šah kraljevska igra — 19.15 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.45 Iz življenja naših žuželk — 20.15 Konec službenega potovanja — 21.40 Telereprize.

Ponedeljek, 15. 3.: 18.30 Kaj morem postati — 19.00 Nova šola — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Svet od jutri — 21.00 The mask of Fu Manchu — 22.00 Telereprize.

Torek, 16. 3.: 18.30 Ameriška literatura — 19.00 Od note do note — 19.30 Čas v sliki — 20.06 šport — 20.10 Vzgoja — 20.15 Jean Renoir — 21.40 Telereprize.

Jugoslavija

Sobota, 15. 3.: 9.35 Šolska oddaja — 14.35 Atletika — 16.25 Košarka — 18.00 Obzornik — 18.15 Narodni občaji Korčule — 18.45 Holandski dragulji — 19.15 Mozaik — 19.20 S kamera po svetu — 20.00 Dnevnik — 20.35 Glasbena križanka — 21.25 Nepremagljivi — 22.15 Kazipot — 22.35 Poročila — 22.40 Svetovno hokejsko prvenstvo: Poljska-Jugoslavija.

Nedelja, 14. 3.: 9.30 Po domače — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Mozaik — 10.50 Otroška matineja — 11.40 Kazipot — 13.30 Atletika — 16.50 Košarka — 17.45 Nove melodije — 18.50 Mestece Payton — 20.00 Dnevnik — 20.35 Humoristična oddaja — 21.35 Videofon — 21.50 športni pregled — 22.20 Poročila — 22.25 Svetovno hokejsko prvenstvo: Jugoslavija-Japonska.

Ponedeljek, 15. 3.: 9.05 Odprta univerza — 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 17.38 Napoved sporeda — 17.40 Mendo in Slavica — 18.00 Risanka — 18.15 Obzornik — 18.30 Od zore do mraka — 19.00 Mozaik — 19.05 Mladi za mlade — 20.00 Dnevnik — 20.35 Eskerciti, švedska TV igra — 21.50 Preživov Voranc: Kopljni pod brezo — 22.30 Poročila.

Torek, 16. 3.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 15.55 Vrtec — 17.45 Pravljica — 18.00 Risanka — 18.15 Obzornik — 18.30 Niso samo rože rdeče — 19.00 Mozaik — 19.05 Sodobno gospodarstvo — 19.30 Vzgoja za življenje v dvoje — 19.40 Za boljši jezik — 20.00 Dnevnik — 20.35 Ujeti kaplar, francoski film — 22.35 Poročila.

Sreda, 17. 3.: 8.15 Šolska oddaja — 17.55 Čarobna piščalka — 18.15 Obzornik — 18.30 Glasbena oddaja — 19.00 Mozaik — 19.05 Od filma do filma — 19.20 Po sledih napredka — 20.00 Dnevnik — 20.25 Zakladi Jugoslavije v Parizu — 21.15 Poznate miss Bibi Johnes, zabavno glasbena oddaja — 22.05 Poročila.

Četrtek, 18. 3.: 9.35 Šolska oddaja — 14.45 Šolska oddaja — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 18.00 Marjan Lipovšek: Pomiadni sprehod — 18.15 Obzornik — 18.30 Skrivnosti narave — 19.00 Mozaik — 19.05 Enkrat v tednu — 19.20 Vse življenje v letu dni — 20.00 Dnevnik — 20.35 Četrtekovi razgledi: Tunizija — 21.25 S. Maugham: Krepost — 22.15 Karajan vam predstavlja — 22.45 Poročila.

Petek, 19. 3.: 9.30 Šolska oddaja — 16.00 Smučarski poleti v Kulmu — 17.25 Vijavaja-ringaraja — 18.15 Obzornik — 18.30 Glasbeni dnevnik — 19.00 Mozaik kratkega filma — 20.00 Dnevnik — 20.35 Zajtrk pri Tina-nyju, ameriški film — 22.30 Poročila — 22.35 Izkušimo se, quiz.

KINO V MIKLAVČEVI

Nedelja 14. marca ob 15. uri „Otto ist auf Frauen scharf“; ob 20. uri slovenski film „Lucija“.

Nedelja 21. marca ob 15. in 20. uri „Der Gehetzte der Sierra Madre“.

Nedelja 28. marca ob 15. in 20. uri „Das Haus der tausend Freuden“.